

СПОРТ
Россе яхъашка
дакъа лоацаш,
вай боксёр хургва

16

МОЖК БОВЗАР
Вай можк бовзийтараш
кийча ба, блястан-
ахкан туристий
деношка

15

СЕРДАЛО

1923 100 лет

WWW.SERDALO.RU

ГИАЛГІАЙ МЕХКА КЪАМАН ЮКЪАРА ГАЗЕТ

№11 (12638)
Тушолла
бутт,
28 ди, 2024 шу

Газет арадувл 1923-ча шера
майтсела бетта 1-ча дийнахъа денз

1973-ча шера
«Сердало»
газета
«Сийлен хъарак»
яха орден
еннай

ДЕШАР
Йоккхача Ачалкхе
ишкол хъалъер я,
«Ценош дер» яха ООО

6

ДЕГІААХАР
Ийс шера деша ишкол
хъайийллар Сурхо тіа

7

МАЪЛ
1500 дезала сагІа
лургда вай мехка

8

НИЙСА НИКЪ
Наркотикашта
духъала йолча кхетаче
гІоргбараш хержар

9

ХАЛКЪА КХОЛПАМ
Шин заман
юкъера бувзам

10

@gserdalo

vk.com/gserdalo

Дзен сердало

www.serdalo.ru

Къона ноахал
«Крокусе» лозабарашта гІо де
кийча ба Хъалхарбараш

4

**Оарц
кийча да**

Лоа деша, Іаържа
хиш дахкара кхерам
ба вайцига

2

ГалгIайчен Кулгалхочо йоккхача дорхалца дийцар, «Крокус Сити Холле» хиннар

Газданаькъан Ахмад

Подмосковьерча «Крокус Сити Холле» террористаша кьизал гойтар, маьршача наха герз детташ. Малаш ба ца хов нах, мичаьбара боагIа ца ховш, цу гIишлон чу а баьнна, меттаьба герз детта болабеннаб берашта, боккхийчарна, маьршача наха.

ФСБ беча хоамах, вийнараш 139 саг ва, лозабьбраш - 360 саг. Из унзара хьал хала хеташ тIайцар ГалгIайчен бахархоса.

Республикан Кулгалхочо Келаматанаькъан Махьмуд-Иаьлас кхайкарал дир цунца дувзадenna; байнарий дезалашка, гаргарча нахага кодам бувцаш.

«Унзара хьал да Подмосковьерча «Крокус Сити Холле» эттар. Шоашта могачох кIалхарбовла гIерташ, удаш болча маьршача наха, тIаьхежадеш, герз дийттад.

Терроризм бакъе гIертарашка аргдар аз, цу суртага хьажа.

ГалгIайче цкъа нийсденна Ийнадац цу тайпара терроризма ийрча хьал, тхо тешаш да, террористашта доагIаш дола таIазар дергда.

ГалгIайчено кодам бувц, террористий кьизалах байнарий дезалашка», - аьлар Келаматанаькъан Махьмуд-Иаьлас.

Лоа деша, Iаьржа хиш дахкара кхерам ба вайцига

Султиганаькъан Йоакъап

Республикерча паччахьалкхен кхетаче дийцар, лоамашкара лоа деша, Iаьржа хиш дахкара кхерамах. Из хоам «Сердалога» бир Мехкадаь зарбан болх лелабераша.

«Хиш чухьада тарлуш долча хатара духьала кийча хила беза хIара шахьаре, юрта. Иштта хIама этгача, эггара хьалхарча аргIагIа де дезар кьоаस्ताд хила беза цу гIулакхах бехттокхаме бараш», - белгалдир вай

мехкадас Келаматанаькъан Махьмуд-Иаьлас, хила тарлуш долчунна духьала кийчо ярах дувцаш.

Иштта долча хатара духьала кийчъь латташ 600 машин, 3000 совгIа цу мугIарера болхло ва вайцига.

Карарча хана латташ дола хьал теркалдича; Эса, Шолж, Iарамхи шоай массаханара боарам болаш да; бакъда, цIаьхха, хий айденна хила тарлуш долча хатара духьала кийча хила дезаш да вай массаза.

Укх шера керда ишкол хургья Пхьилекъонгий-Юрта

Коазой Мадина

Республикан гIишлошьяра Министерствон заказах, «Евростройсервис-2010» болхлоша 720 моттига лаьрхIа Пхьилекъонгий-Юрта ишкол хьальергья, яхаш, дийцар ГалгIай Республикан гIишлон Министерствос.

Таханарча денга кхоачаш, из гIишло 40% йистеяьннай, цун контракта мах ба 514 млн сом. Укх деношка гIишлонхой чура а араьбара а пенаш хьалдотташ ба, иштта кхьдола балхаш а деш латт. Цул тIехьагIа, чура балхаш доахаргда.

«Проектах доагIаш ма хиллара, кхозза вIаштIара яьча 12 эзар квадратни метр йолча гIишлон чу хургья актови, спортивни залаш; 60 совгIа балха кабинет; пхьоаллен кабинеташ; лорий кабинеташ, иштта кхь дуккхадар», - аьлар гIишлошьераша.

Графиках доагIаш ма хиллара, «Дешар» яхача паччахьалкхен программанна чуйоагIаш, из ишкол хьалььь яргья 2024 шера.

Илдарха-ГIалий тIара цIенош меттаоттадара тIаьхожам лоаттабу Мехкадас

Султиганаькъан Йоакъап

КТО дIаьхош йохаяь хинна Илдарха-ГIалий тIара квартираш меттаоттаеш бола болх малагIа боараме дIаьхош ба хьожаш, тIаьхожам лоаттабу

Мехкадас. Из хоам «Сердало» газетага бир мехка кулгалхочун зарбан болх лелабераша.

«Юха а белгалду аз, бахархой ма хулла сихагIа хьачубахкийта беза шоай цIеношка. Тахан

вайна хьалхашка латта кертердар да из», - аьлар Келаматанаькъан Махьмуд-Иаьлас, квартираш тоаеш дIабихьача балхага хьожаш.

Болх дика чакхбаьккха, квартирай даьй раьза хургбол-

ча тайпара хила беза, яхаш, дийцар Мехкадас. Шахьара мэра цо тIадиллар, квартираш-кара арабаьннача нахаца хIара денна бувзаме волаш, цар мел долча хаттарашка ладувгIаш хила, аьнна.

**ГалгIай
мохк дакъа
лоацаш ба,
«ГарагIураш»
яхача
Ерригроссе
боламе**

ГIазданаькъан Ахьмад

ГалгIай мохк дакъа лоацаш ба, «ГарагIураш» яхача боламе, из дIахьош ба Россе массайолча миIингашка. «Крокус Сити Холле» хинна террористически хатаррах, вай боккхача мехка балан ди хилар, цу тайпарча моттигашка вай дика кхетаду, вай дерригаш а россиянаш долга; цъхан исторен, культуран, российский дегIадаьхка нах долга.

Тахан, Красногорске нах боабай юкъара таьзет долаш, тхо цъхана да. ОагIонах оагIув теа цъхана латт тхо, кийча а да эшача моллагIа долча гIулакха цъхана дIаовтта, Даьхен хургдар лораде дагахьа. Из уйла тахан миллионаш болча наьха дегашка я, нах тешаш а ба, кхоане сийрда хургхиларах, царна беза шоай хьамсара мохк.

Укх халача балан деношка, моллагIча динах вола саг дег чура тхоашца цъхана хилар хоалу.

ГалгIай мехка, цъханне-на а хьалхадаккха ца дезаш, дика хов терроризм мишта хул - вай мехка цу тайпара хатар цкъа хинна Iийнадац. Цудухьа тахан дика ховш да, «Крокус Сити Холле» хиннача наьха гаргарча нахага кхьача бала мел боккха ба. Ерригача Россеца цъхана гIайгIа я вайга, лозабьарашта дарба дех.

ГалгIай мехка хьалтеха мел доакхача улгаш тIа йолхаш йолча гIарагIураша хьагойт, вай кортамукьален, паргIатон малагIа мах ба. ГалгIайчен бахархоша шоай оагIонаш тIа, социальни бувзамашка, гIайтта йолхача гIарагIурашка гIолла, хьагойт, уж Россерча наьха дегашка гIолла тахан йолхаш хилар: вай цъхана да!

ГалгIайченга сагото я, ерригача Россега санна

ГIазданаькъан Ахьмад

Ерригача Россеца цъхана, сагото яр ГалгIайченга а. Россе хьаххайкадаьдар къаман юкъара таьзет, «Крокус Сити Холле» хинна хатар бахьан долаш. Беррига мохк цъхана бар, цу балан дийнахьа.

«Россе бахархой кхерабе, бохабе лаьрхIа даь хIама дар из. Бакъда, вай моастагIунна дагалаьттар кхоачашхургдац. Россе хилац наьха бала. Вай цъха мохк ба, вайна хьалха низ бола кулгалхо а ва. Цу тайпарча хатараша вай кхы а чIоагIагIа, барт-цъхоагIо

йолаш ду. Вай юхатохаргва моллагIа вола моастагIа», - яздора ший телеграм-каналага гIолла ГалгIайчен кулгалхо-чо Келаматанаькъан Махьмуд-Иаьлас.

Красногорске хинна хатар, Россе бахархой дегашка, хала чов хинна дессар. ГалгIайчен

дукхача моттигашка го йиш яр, хьалтеха доакха гIайгIане дешаш, паччахьалкхен байракхаш Юхийца лаьттар.

ТIеххьарча хоамах, «Крокус Сити Холле» хиннача унзарча теракта юкъе 360 саг лозавьв, 139 саг веннав.

ГалгIай мехка паччахьалкхен байракхаш Юхийцаяр, «Крокусе» хиннача хатарца дувзадenna

ГIазданаькъан Ахьмад

ГалгIайче паччахьалкхен байракхаш Юхийцаяр, иштта еррига салоIама кхетаченаш юхаяьхьяр, Красногорске хиннача хатарца дувзадenna. «Крокус Сити Холле» террористий бIехача гIозаро дукха нах боабир, цу юкъе бераш а долаш. «Крокус Сити

Холле» чубаьннача террористаша, метгахьа герз детташ, боабир маьрша нах, из чIоагIа Iеткъад республикан бахархошта.

«Тхо тешаш да, терришашта цъхаккха тайпара бехказло хила йиш яц», - аьлар, из зулам нийсденнача хьалхарча сахьаташка, Келаматанаькъан

Махьмуд-Иаьлас.

Мехкага ена сагото екъаш дола йоазош хьалтехар, ГалгIайчен доазон тIарча гойтама моттигашка. Мехка бахархоша, шоаш цу хьале массехказа нийсбенна хиларах, дика кхетабу «Крокус Сити Холле» нийсбеннарий гаргарча наьха дег чура бала.

ГалгIайчен массадолча ада-

машта, кхычарца цъхана таьзет да из.

Москвана юхе нийсденнача хатаре байнараш тIеххьарча хоамах 139 саг ва. Из хатар даьча нахах 11 саг хьалаьцав, цу юкъе 4 террорист а волаш. ФСБ юкъарча бувзама Центре чIоагIдир, террористий бувзам украинаца хиннилга.

ГалгIайчен хьем боацача штабо мехка бахархой тIахьийхар фийла хилара

Газданакъан Ахьмад

ГалгIай Республика оперативни штабо мехка бахархой, хьаший тIахьийхар массайолча хана фийла хилара, иштта хьалхадаккхар, хьем боацача штабо террористически оагIон зуламаш юхатохара даим болх дIахьош болга; цунца дувзадenna нахага а дехар ду сакхетам совбоаккхаш, массайола кхерамзлен оагIув лораеш хилар; дукна нах вIашагIкхийттача ца хулаш, лорабалар; тIахьожам боацаш йитача хIамах кулгаш цадеттар; эккхара кхерам бола хIама лораяр; гонахьарча наха зулам даргдола хIама цалеладар.

«Дегабуам беш йола хIама корайича, е машин хоелча, иштта террористически оагIонца дувзадenna хIама зийна хилча, сихонца хоам бе беза укх телефонаж:

ГалгIай Республике гIолла йолча УФСБ телефон: 8 (8734) 55-16-58.

ГалгIай Республике гIолла йолча УФСБ тешама телефон: 8 (8734) 22-06-60, кхайкарал дара йола электронни яьшка:ingushetia@fsb.ru.

ГалгIай республике гIолла йолча МВД ха деча дакъ тIара телефон: 8 (8734) 55-01-54.

ГалгIай Республике гIолла йолча МВД тешама телефон: 8 (8734) 55-04-99.

ГалгIай Республике гIолла йолча МЧС ГУ тешама телефон: 8 (8734) 55-99-99.

Къайленна тешам лу», - йоах «Сердало» газета редакце хьабайтача хоамо.

«Крокусе» лозабьарашта гIо де кийча ба Хьалхарбараш

Гаьгенакъан Марина

«Крокус Сити Холл» яхача моттиге террористаша даьча зуламах бохам хиннача наьха оагIув хьаллаца кийча ба вай мехкарча ВДДМ «Хьалхарчар болам»

яхача оагIон къона доакъашхой. «ВАЙЦХЬАНА» яха ерригача Россе болам хьаллаьцар цар. Из хоам «Сердало» газетага бир цу гIулакха хьалха латтараша.

«Укх бетта 22-ча дийна-

хьа зуламхоша даьча хатара юкье лозабьарий оагIув хьаллоацаш, шоашкара ахча дахьийтар «Хьалхарчар болам» яхача галгIай штаба доакъашхоша. Эшаш йола молха эца, психологически оагIонцара гIо деш

дIадохийтаргда из ахча. Иштта новкъостал дергда ахчанца, чудийтгача герзо йохаяьча шахьара - Белгорода», - йоах тхогарча хоамо.

Белгалде деза, ерригача РФ новкъостал де гулдаь ахча 367 млн сом совгIа долга.

Ишколай психологаш дакъа лоацаш хилар, ВДНХ дешара дакъ тIарча денна юкье

Газданакъан Ахьмад

«Кхетам» яхача Российски хIармо кийчдаь ВДНХ ди долаш, Москве Россе ерригача миингашкара гулбелар психологий-хьехархой балха тIахьожам лоаттабераш. Цига дакъа лоацаш бар ГалгIайчен викалаш, яхаш, дийцар «Сердало» газетага моттигерча де-

шара, Илман Министерстве.

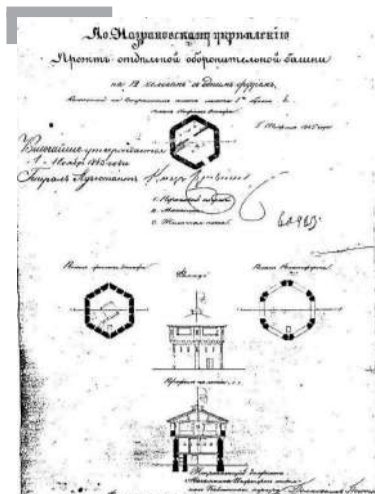
«Цига гулбеннарашта дайзар Набережни Челнерча пачахьалкхен хьехархой университетете дIабихьача Илман-методически балха кердадараш. ДукхагIча дакъе цига дийцар дар, хьехархой пхьоалле хьаелла езарах лаьца. Хьехархой баха хилар «Дешар: док-

кий хувцамаш» яхача гойтамга хьажа, цар дакъа лаьцар хьехархой университета говзанчаша дIахьош хиннача говзанч хьехаме, уж чудоагIаш дар Россе дешара Министерствонна.

«Кхетам» яхача денна чуйоагIаш дIайихьар уж дешара моттигаш. Цох дика пайда а ийцар. Масала, дIадахача шера

ардара бетта денз, 4000 хьехархочун таро хилар керда технологеш йовза, дешара дакъ тIа шоашта ховш дар кхьарча декъа, дешара керда наькъаш лаха.

Россе дешара дикал лакхьара, хьехархой хIарма дегIайоалаяра; лоархIаме хилар дешара денош.

Наьсарера гIап мишта кхеллай дувца каьхаташ корадаьд

Султиганькъан Йоакъап

Кхерах яьча Наьсарерча гIапа массехк бIаьшере хьалха из кколла даь хинна йоазош тохкаш, болх дIабихьар «АСМ Групп» яьча оагIон «Сердало» газетага бир Москверча вай массазарча викалаша.

«Крепость тоаеш бола болх мишта дIабахьа беа гойтаргда архиверча каьхаташа. Проекта хьалхалаттараш - «САФМАР», «Меттаоттардар» яьча гIо деш йола ганзаш», - йоах тхогарча хоамо.

КIоарга истори долаш йола из моттиг, ший хила еззача беа тоаяь яьлча, дукха хьаьший, бахархой тIалатташ хургьа. Вай лоае дукха моттигаш я селханарча исторетеш хинна латташ, ишттача мугIаре дIаоттаргьа, тоаяь яьлча, Наьсарера гIап а. Лоамашка санна, дукха туристаш тIалатташ хургьа из а.

Даьхенцара безам кхебу берий дегашка

Гаьгенаькъан Марина

ЗIамига болча хана денз, шоай Даьхе еза, цун лоархIам бе Юмаду вай бераш ишколашка, берий бешамашка. Иштта «Россе аьрзелгаш» яьча № 15 йолча ишколе дIайихьача кхетаче дакъа лоацаш хилар бераш. Из хоам «Сердало» га-

зетага бир, цу балха хьалхалаттараша.

«ЧIоагIа раьза дар бераш цу моттига. Боккхийчар новкъостал деш, гимн дIааьлар цар. БIаргаш доагаш, цу хIамо догIоздаьккха бар уж.

«Кьонача аьрзей» никь даькъала бувцаш, къамаьл дир

цига кагирхой политикахи, туризмахи йолча Министерствон кулгал деча Малсаганькъан Адама, Халкъа Гуллама депутата Хамхой Батыра, «Хьалхарчар болам» яьча оагIонна хьалхалаттача Албохчанаькъан Маринас. Цу вIашагIкхетара лоархIамах, кхувш латтача тIехьен тIалаттача декхарех,

дийцар хьаьшаша», - йоах тхога бенача хоамо.

Кхетаче йистейоалаш, дика дешаш чакхбала, пайда беш дола гIулакхаш доаржаде, аьнна дош кхоачашде, новкъостий лархIа, гIо эшачунна новкъостал деш баха чIоагIо йир кхувш боагIараша.

Долакха-Юрта хилар, Хьалхарчар болх лелаберий ишкол

Гаьгенаькъан Марина

«Хьалхарчар болам» яьча ерригача Россе берийи кагирхойи гIулакха доакьашхота лаьрхIа кхетаче дIайихьар Долакха-Юртарча № 3 йолча ишколе. Хьалхарчар болх дIаьхьорий ишкол хьайийллар актови зале. Из хоам «Сердало» газетага бир цигарча болхлоша.

«Юхьанца оттадаьча тайпара, яьхаш, ловзараш, халхараш юкье долаш, дIадихьар из гIулакх. Хьалхарчар гулбеннарашта дIагойтар, аьттонга кхоачаш бола нийса никь харжар, иштта кхьйола шоай говзалаш. №3 йолча ишкола хьехархоштеи дешархоштеи дицлургдоацача тайпара дIадахар из ди.

Машина наькъий министр хьежар, «Южни» яьча оалхазарий гIишлонна тIабодача наькъага

Коазой Мадина

ГIалгIайчен машиний наькъа министр Хаматхананькъан Батыр хьежар «Южни» яьча оалхазарий гIишлон» ООО

тIабода 16 км совгIа бIаьханикь малагIча хьале ба, яхаш, дийцар цу боахама зарбан болх лелабераша.

Цу хана кIалхара асфальта

оаса Юбуллаш боахар болхлой. Машина наькъий министр хьежар хьабеча балха дикалга, цул тIехьагIа дийцар наькъий болхлошта хьалхашка латтача декхарех.

«Из болх кхоачашбеш ба, «Юртарча хьалаш дегIаахар» яьча проекта чубоагIаш. Ершу йистедалахь, из болх йистебаргба», - аьлар Хаматхананькъан Батыра.

Магасерча урамашкара лампаш тоаеш латт

Султигананькъан Йоакъап

Магасера урамаш сийр-да хила дезаш да, цунга хьежжа, каст-каста лампаш хувцаш, болх дIахьу цу мугIарерча кxахьегамхоша.

Из хоам «Сердало» газетага бир шахьара администраце. «Малсагананькъан цIерах болча урамарча вахархоцо «Электросетий» болхлошка дехар дир; урамара лампаш хувца, аьнна. Цига керда лампаш дIайохкаш баьжкар цу мугIарера кxахьегамхой», - йоах тхогарча хоамо. Иштта бола болх ший хан-ханахьа бу шахьаре.

Наьсар-Керте керда трансформатор оттайир

БIарахой Муслим

Наьсар-Кертерча Ховтананькъан оалаш болча урам тIа, керда трансформатор оттаеш баьжкар болхлой. Из хоам «Сердало» газетага бир шахьара администраце.

«Карарча хана беррига болх баь йистебаьннаб, ма хулла сихагIа из гIулакх чакхдаккха гIерташ баькка болхлой. ХIанзчул тIехьагIа, Даьла кxахетамца, боагIача боараме ток дIакхоачаш, сагота хьувза ца безаш, хургда цу урамарча наьха хьал.

Йоккхача Ачалкхе ишкол хьалъер я, «Ценош дер» яха ООО

Султигананькъан Йоакъап

«Дешар» яхача кxаман проектага гIолла, 420 бера лаьрхIа кхозза вIаштIарьяь ишкол хьалъеш латт, Йоккхача Ачалкхерча Горни оалача урам тIа. Болх дIахьор

я «Ценош дераш» яха ООО. Из хоам «Сердало» газетага бир гIишлой балхах йолча Министерствос.

«Ши гектар совгIа долча дозон тIа, кхозза вIаштIарьяь ишкол хьалъе болабелар, 2022-

ча шера ахкан шоллагIча бетта. Таханарча дийнахьа 45% болх йистебаьннаб цига», - йоах тхогарча хоамо. Фронтонаш хьаеш, чура балхаш деш, токацара, хидцара гIулакх мишта хила деза хьожаш, тхов нийсбеш, хьинаре кxахьегаш боахк цига.

Таханарча хано дIадеххача тайпара, дешархошта мел эшача хIаманца кхоачам болаш, хоза тоаяь ишкол хургья цох. Ер шу йистедалале, кийча хила езаш я ишкол. Юртарча наха доккха совгIат да, цхьаькка керда ишкол.

ГIалгIай мехка, 2024-ча шера, ялх ишкол тоаергья

Султигананькъан Йоакъап

ГIалгIайче, 2024-ча шера, ялх ишкол тоаергья, яхаш, дийцар ГIалгIай Республикан Кулгалхочун зарбан болх лелабераша.

«ДIахохьош да вай ишколаш цIенхаштта тоаяр. Шин

шера программа кхоачашьеш, 2021 шера Росссе Президента оттадаьча декхарга хьежжа, 31 гIишло тоаяьй, карарча шера кхы а ялх ишкол тоаергья.

Царех я Наьсарен №1 йола гимнази, Илдарха-ГIалан №1 йола гимнази, Магас-Шахьара «Марем» яха гимнази, Магас-

Шахьара лицей-берий беш, Буро кIалхара №2 йола юкxера ишкол, Лохерча Ачалкхера могош доацача берашта цахаддаш кхетам балара йола Центр», - аьлар Келаматананькъан Махьмуд-Иаьлас, ше кергтерча декхарех дувцаш.

Махьмуд-Иаьлас иштта белгалдир, уж балхаш дIахьош,

дукха декхараш кхоачашде дезаш хилар. Цу тайпара, дешара моттигаш цIенхашта тоаяра балхаш деча хана, керда гIирс оттабарал совгIа, дика хьалаш вIашагIдохк дешара тIакхувш хургболаш, цу даькъ тIа толамаш доахаргдолаш.

Берий технопарка дешархой Ерригроссе яхья толамхой ба

Гаьгенаькъан Мартина

ПалгГайчен цаI мара йоача берий технопарка дешархой «Боккха тIахьехам» яхача Илман-технически проектанна чуйоагIача Ерригроссе яхья моттигерча къовсама призёраш хилар, яхаш, дувц «Сердало» газетага цигарча зарбан болх лелабераша.

«Чаккхе еш хинна декхар бераша кхоачашдир, «Олимп» яхача хьаькъал долча берий «Лицей-центра» ГАОУ даькъ тIа. Хьалхара моттиг кхелахоса елар «Ше хий тохаш йола чоалх» яьча Пхьилекьонгий Дауда. Котваьннача кхьаннена юкье ва Тебой Адам «Дрон – хьун хьаьхо» яха болх барах.

Хулахой Амира баь «ЧПУ йола фрезерни станок 5D» яха болх а терко йоацаш бисанзар, цу КIаьнка лауреата совгIат делар», - аьлар тхоца къамаьл даьчо.

Белгалду, яхьебаьннараша хьахаржа йиш йолаш бар «Кванториум» программанна чубоагIаш хиннача 12 балхах цаI.

250 моттиг йола керда ишкол бIарг тIаотташ я

Султиганаькъан Йоакъап

Шолжа-Шахьаре № 2 йола керда ишкол хьаеллача даькъа лоацаш хилар вай мехкада Келаматанаькъан Махьмуд-Иаьла. «Дешар» яхача къаман проектага гIолла дIахьош беркате болх бар из. Из хоам «Сердало» газетага бир Мехкадаь зарбан болх лелабераша.

«Дезала шу» аьнна къоастам баьча шера цхьаькха керда ишкол хьайийллар республике. Шолжа-Шахьаре латт из беркате гIишло. Берашта эшаш мел долча хIаманца кхоачам баь йола ишкол бIарг тIаотташ, дог гIоздоаккхаш я.

Берашта лаьрхIа кружокаш, секцеш хургья укхаз. Пишло хьальеца хана, теркаме лаьцар дегIа могашал эшаенна дола бераш. ХIара классе къаьстта цу мугIарерча дешархосhta лаьрхIа моттигаш я», - белгалдир вай Мехкадас, цу беркатеча гIулакхаш дувцаш.

Мехка кулгалхочо хьоахадир, из гIишло хьальеш паччахьалкхено дукха рузкъа дIагIадахийталга.

Беркатеча къаман проекте гIолла дукха керда ишколаш, берий бешамаш хьайийллай вай мехка. Федеральни оагIоно новкостал деш, лакхача лагIа тIа доаккхаш латт вай мехкара вахара-экономически хьал, дешара оагIон гIулакх.

Ийс шера деша ишкол хьайийллар Сурхо тIа

Берашта аргIанара совгIат дир

Тарчакханаькъан Сали

ПалгГай къаьнагIчарех цаI йолча Сурхо тIа хьайийллар керда, ийс шера деша 320 моттиг йола ишкол. 2020 шера хьалье дIайолаь хинна из, кхь шера ергIолаш оттаьдар юхьанца денз. Бераш тушолла бетта 1-ча дийнахьа Юхайшадар кердача классашка, хIаьта цун хьаеллар укх деношка хилар, араьбара нах а тIабаькха. Цига баькхабар беза хьаьший: ПалгГайчен мехкада Келаматанаькъан Махьмуд-Иаьла, Илмани дешареи министр Боканаькъан Аьсет, кхьбола паччахьалкхен хьакимаш, хьехархой, бе-беча юрташкарча ишколай дешархой, телевидене болхлой.

Кердача ишколага хьожаш, цох шоашта хетар оалаш, чакхбаьлар хьаьший. Уж хьехар классашка, спортивни залага, музейга, библиотекага; къамаьл хилар ишкола кулгалхосца а хьехархошца а.

Техьара влашагIхетар хилар йоккхача, паргIатача актови зале. Цига къамаьл деш, республикан кулгалхочо Келаматанаькъан Махьмуд-Иаьлас дийцар, вай мехкарча президента а паччахьалкхено а наьха чоагIа йоакхо еш хиларах, тIехьарча хана духхьал вай республике хьайийллай 40 ишкол, 38 берий беш. Цу лостамагIа бола болх дIахо а дIахьош ба. Цул совгIа, цо белгалдир Путин Владимир президенталла юахоржача вай республикерча бахархоша а

шоай даькъа юкьедихьа хилар, кхадж мел тессачарна доккха баркал а аьлар цо.

ДIахо Мехкадас белагIдаьккхар СурхотIе дуккха цихеза нах хьабаьнна а къаьнара а юрт хилар. Керда ишкол хьаелларца даькъалабийцар цо зал йизза багIа дешархой, къаьстта а белгалдаьккхар гIалгIай мотт Юмабе безилга; хIана аьлча из я вай къаман керттера белгалло. Ишкол хьаелларца дувзадenna, цун дIоагIа республикан Кулгалхочо дIаделар къаьнагIа йолча хьехархочунга Исмейланаькъан Макшарипа Сацитайга. Хьаьший а гулбенна нах а дукха доккха доацача концертага хьехар.

ДIахо дIайодача хана, Сурхо тIарча ООШ деша дагIача

берий таро хургья, биззача боараме мел эша хьалаш а долаш, тайп-тайпара Илмаш карадерзаде. Цар гIулакха болх беш хургба дуккхача шершка къахьегаш хьабаькха, йоккха поалхам йола хьехархой; бIайха, чам бола кхача кийчбеш бола столовера болхлой; йоккхача, паргIатача фусаме дIанийсьенна библиотека, спортача дувзадenna хьашташ кхоачашде йиш йола зал, хIанзарчоа уйча дIанийсьеь музей. ТIехьарчун ший къаьстта ца хила деза, аьнна, белгалдаьккхар Макшарипа Махьмуд-Иаьлас.

Хоза цIай хилар керда ишкол хьаелларах берашта а боккхагIчарна а.

80 моттиг йола берий беш яьй Яндаре

Султиганаькъан Йоакъап

ЗIамигача берашта 80 моттиг луш йола беш-ясли хьайийллар Яндаре. Цига даькъа лоацаш хилар вай мехкада Келаматанаькъан Махьмуд-Иаьла. Из хоам «Сердало» газетага бир мехка кулгалхочун зарбан болх лелабераша.

«Вай мехкара дешара оагIон хьал тоадеш латт цу беркатеча гIулакхо», - йоах тхогарча хоам. Массане дегашта тоам зулаш, хоза дIадахар из гIулакх. Вай Мехкадас къамаьл дир цига: «Укх тайпара моттигаш хьаеллача даькъа лоацаш хоза хет, гIаддаха, делаш латгача вай берий бIаргаш зийча, дийца ца валлал тоам хул дега. РФ президента «Дезала шу да» аьнна кхайкадаьча укх шера, Яндаре хьаеллар йиьлагIа берий беш я».

Республикан кулгалхочо иштта хьоахадир, укх шера кхь а массехк кердача берий бешо ший наIараш хьаелларгья, аьнна. Бераш деша, язде, барт лорабе, къахьега Юмалуш йола моттигаш вайна массане-

на чоагIа лоархIаме я, цу оагIон моттиг лакхача боараме хилията гIерташ, тIателла къахьег вай республикан кулгалхосха, хьакимаша, яхаш, дийцар Келаматанаькъан Махьмуд-Иаьлас.

Яндарерча кердача берий

беша, зIамигача хьаьшашта паргIатта салаIа, ловза, яхьаш дIахьаь, иштта чаме бола кхача баа моттиг я. Уж безаш, шоай болх дика бовзаш бола хьехархой ба царга цига хьехараш.

Молочанске хин турбаш меттаоттаеш, болх дӀахьоргба вай республико

Султиганькъан Йоакъап

Токмакски кхален моттигашта гӀо деш бола болх дӀабахьа лерхӀ укх шера вай республико. Молочанска Низова, Крупске, Спартански оалача урамашкара хин турбаш тоаеш, дикка къахьегӀа деза. Из хоам «Сердало» газетага бир гӀишлой баллах йолча Министерствос. «Хин турбаш хувца езаш дола доазув 575 метрага кхоачаш да.

Цу балха лаьрхӀа дӀахьожадеш дола ахча – 2 млн 200 эзар сом. Цул совгӀа, дикка тоае езарех я бӀеха хиш дӀаухаш йолча моттига насосни станци. 5 млн совгӀа рузкъа да цу балхо дӀалоацар. Шувченкой оалача урамера 3900 метрага кхоачаш бола никъ тоабе лерхӀ. Цу балха хьожадеш лаьрхӀа ахча – 39 млн сом. Деррига дӀалаьрхӀаца, 2024-ча шера Токмакски кхален моттигаш тоаеш дӀадахьа деза балхаш 46 млн 200 эзар сомага кхоачаш хул.

Белгалде деза, Токмакски кхале дӀахьоча балхашта тӀахьожам беш, вай мехкарча гӀишлой баллах йолча Министерствон кулгалхочун гӀонча волга. Кхален администрацен кулгалхошца бувзаме волаш, вай республикагара цига къахьегӀаш йолча тоабанна кулгалдеш ва из. Болх дӀабахьа эшаш мел бола кхоачам болаш ба къахьегӀахошка.

«Юрта дика доаржадар» яха ерригача Россе проект я, вайцига дӀахьош

Коазой Мадина

«Юрта дика доаржадар» яхача ерригача Россе дӀахьош йолча проекта унахӀенонца бувзабенна болам ба вай мехка дӀахьош.

Цу гӀулакха хьалхаэттараш: унахӀенон гӀулакхех йола министерство, хӀарман унахӀенон лораяра тӀехьа болх дӀахьош бола республикерча оагӀон къахьегӀахой. Шолжа-Шахьарерча лораша, шоашца ДӀаьла духьа гӀо деш лела унахӀенон оагӀон болхлой болаш, Чамалха, Аршты яхача юрташка дӀабихьар из болам.

50 сага унахӀенонга хьезар цига. Царна юкьерга 6 саг цьацца лазараш гучадаьнна, дӀахо чакхбала дӀахьожабир.

«ГӀо деш лелараша цӀий дусташ, нах дӀаьзбеш, маьхий тохаш, доккха новкъостал дора лорашта», - дийцар министерстве.

1500 дезала сагӀа лургда вай мехка

Султиганькъан Йоакъап керча парламенто.

Мархий бетта сагӀаш деш, дика гӀулакх доаржадеш ба вай мехка. 1500 совгӀа болча дезалашта дӀакхоачаргда, ДӀаьла духьа деш дола доккха сагӀа. Из хоам «Сердало» газетага бир республи-

«Дулх, хьоар, шекар, гарзаш чуйола тӀормигаш юртий, шахьарий кулгалхошка, дийшача нахага дӀатергда. Цар эггара из эшаш болча дезалашта дӀадекъаргда сагӀа. Цу

юкьегӀоргба тӀема декхара ш кхоачашдеш латтарий, цига вахар хаьдарий дезалаш, ОМОНА, СОБРА, Ростварде дезалаш. Иштта сагӀах дӀазза дола тӀормигаш дӀакхоачаргда хала боакарашка, унахой цӀагӀа баарашка, дукха бераш дараш-

ка, цьаь бахарашка», - йоах тхогарча хоамо.

Укх езача хана, иштта дика гӀулакх доаржадар чӀоагӀа лоархӀаме да, дикача хӀаманцара сага уйлаш сомайоах ДӀаьла духьа сагӀа луш хиларо, халача хьале боакарашта новкъостал даро.

29 тонн хӀамаш йохьийтаргья вай республико Газе

Газданькъан Ахьмад

екъараш а уж ба.

Газерча халача хьале этгача бахархошта гӀо деш, ерригача Россе дӀахьош дола беркате гӀулакх хьаллоацаш ба вай мохк. Египте дӀайолхаш йолча машинех дӀакхийтар, массехк сахьат даьлча, вайцигара 29 тонн хӀамаш ийца йода фура. Египтерча Щеча бетта доакъашхой хургба Россера йоагӀа машин тӀаьцараш. Палестинхошта юкье уж хӀамаш дӀа-хьа

«Газерча бахархошта лаьрхӀа 200 тонн совгӀа новкъостал дӀахьар вайцигара. Уж да тайптайпара худараш ду ялаташ, консерваш, цӀенонна эша гӀирс, чӀаьтараш, метта тӀа тувса кисеш, пешкаш, генератораш, молхаш (царех дукхагӀьараш аптекаша хьатийна яр), барзкъаш, могош боацарашта лаьрхӀа вордингаш, иштта кхийола хӀамаш. Республи-

кан бахархоша гулдаьча ахчаш ийца яр ахаш хӀамаш», - дийцар «Сердало» газетага мехка пачахьалкхене.

Хьалха оаха хоам баьбар, вай мехка карарча хана 1еш Палестинера 129 саг хиларах. Царна

юкье дукхагӀдараш бераш да. Эрсий мотт Юмабеш, вай культура йовзаш ба тахан вахарах беа уж мискаш. Берий театре, дукха ха йоацаш, шоашта кийчьяьча хетаче дакъа лоацаш хилар уж.

Наркотикашта духъала йолча кхетаче глоргбараш хержар

Гаьгенаькъан Марина

«Кхераме йоаца кхоане» яхача наркотикашта духъале еча кхетачен доакъашхой хержар вай мехка. Шолжа-Шахъаре дладихъача шоллагича даькъе котбаьннараш хурга лоархлемеца кхетаченна

юкъе. Из хоам «Сердало» газетага бир цу балха хълхалаттараша.

Шолжа-Шахъарерча кердача технологей колледже дешара викторина оаглонца дладихъар из гулакх. Кхел еш баьглараш бар вахара политиках болча

оаглон болхлой, шахъара администратерча наркотикашта духъале лелаеца комиссе секретарь, «Rehab» яхача, дегла могошал меттаоттаеца моттигера болхло. Наркоманех лаьца долча тайп-тайпарча хаттарашта жоп дала дезаш бар кагирхой.

«Кхераме йоаца кхоане» яха лоархлеме моттиг эш кагирхой нийсача вахара глахъеца, наркомани яхача доккхача зулама духъала дов лоаттаде, цун никъ хоадабе. Цу гулакха хълхалаттар - Оздой Инала кулгал деш йола ерригача Россее къамашта юкъера кагирхой цъханкетар.

Длахъош да инфекционни лазарашца къвсам лоаттабара кИра

Коазой Мадина

Республике инфекционни лазарех лоравалара кИра дИадахъара чудоагIаш, Наьсарен берий дарбанчен, берий унахцIенон Центра лора-педиатра Хьашанакъан Зинаидас цу деша хетаь лекцеш дIайихъар Наьсарен №3 йолча ишкола дешархошца, яхаш, дийцар ГIалгIай Республикан унахцIенон Министерствон зарбан болх лелабераша.

Лора хълхалаьккхар берашта, инфекционни лазараш яхилга фуд, уж мишта дIа-юха дарж, мишта царех лоравала веза.

Массанена довзаш дола лазараш, пунчи, хьаттараш, кIигаш, кIажъуха йIовхараш, кхайкор, дифтери, сурхаш, цъадола хьер, иштта кхьдараш а - дIадоалаш да цамогаш волчунгара могош волча сага феца, шоаца.

Шергашта хула лазарчен, вирусни гепатит А дIа-юха даржаш да дуача хIаманца. Цудухъа даар цIена хилийта хъажа веза, цIена йила хила еза юаш йола хIама, ше чуIеш волча моттиге цIена хилийта еза.

«Инфекци ца хилийтара (маьхий тоха деза, цIено лелаяра бокъонаш лораче еза, унахцIенон чIоагIеш бола вахара никъ лелаеца беца), юкъарлон профилактика лелаеца (цIена а кхераме доаца а къахъегама хълалаш хълхалла деза вахача моттиге а, иштта балха а, ишколашца а). Шоаш столове чудоалаш, кулгаш дила дицма ле. Массакхана цIена а лостам болаш а хила», - аьлар Хьашанакъан Зинаидас.

ИнгГУ психологически гулакха говзанчаша гIо ду

ГIазданакъан Ахьмад

ГIалгIай паччахълкхен университетата психологе кафедран психологически новкъостал дара йола центр болх беш йола дукха ха я, цунгара новкъостал дезаш ух хъехархой, студенташ. Укхача новкъостал ду цъадола цатоамаш юстардоахаш, яхаш, дийцар «Серда-

ло» газетага университетете.

«Кафедра хьайийллачул тIехъагIа, дукха студенташ ухар психологически новкъостал эшаш. 2017-ча шера тха консултаце кабинет хилар, хIаьта ши шу хълалаша университетете психологически гулакх ду моттиг а вIашагIеллар. Оаха хъехам балара новкъостал ду,

цъаццайолча тоабашцара болх а длахъу.

Студентий гаргарча наха а новкъостал лоаттаду эшача хана; цъайолча хана студенташа шоай да, нана, цIагIара боккхий нах хъабоалабеш а моттигаш нийслу. Дукха ха йоацаш, тхо долча аха болабенаб СВО доакъашхой, цар дезалаш», - аьлар ГIалгIай паччахълкхен

университета психологе кафедра кулгалхочо Тоачанакъан Марема.

Таханарча заман саг касткаста психологически новкъостал эшаш хул, хълхашка нийслуш йола халонаш мишта ла еза цаховш а хул. Цу хана цунна новкъостал де накъаболх психологически гулакха говзанчаш.

Шин заман юкьера бувзам

«Наьсаре» яха истингий гойтам хьабийллар вай мехка

Газданаькъан Ахьмад

«Наьсаре» яха вай къаман ладаташца дувзаденна долча фертах даьча кIувсий гойтам хьабийллар, Малсагананькъан Тухана цIерах йолча музейе. Цу гIулакха хьалхаэттар яр, республикерча къаман кхоллама цIагIарча «Истинг» яхача пхьоаллен кулгал деш йола исторически Илмай доктор Дзарахананькъан Зейнап. Из беркате болх хетабаь бар вай паччахьалкхен 100 шу, эггара хьалхарча вай къаман суртанчан Доврбикананькъан Газ-Махьмада 120 шу дизара.

«Вай къаман даьхий селханара истори гойташ дола, тамашийна хоза кхелла кIувсаьш дар цига хьокха оттадаьраш. Дзарахананькъан Зейнапа вай къаман из говзал йовзаш болча ха яхача кхалнахаца, истореца бувзам логаттабеш, дIабихьа говза болх бар из. ЧIоагIа боккха пайда эцаш накъадаьлар из болх дIахьош Доврбикананькъан Газ-Махьмада ший хана баьхача кхалнаха даь уж кIувсаьш гойташ кхелла балхаш», - дийцар «Сердало» газетага къаман кхоллама цIен цIизеха болхло йолча Котананькъан Марема.

Лакха начIал долаш хиннача вай кхалнаха тхьовра даь балхаш, тамаш яь ца валлал да ала йиш йолаш да. Цар даьча кIувсаьшка хьожаш, таханарча ханаца товш дола, бIарг тIа ца отташ хоза кIувсаьш да вай республике хьадеш латтараш.

Доккха баркал ала доагIа цу атта боацача балха хьалхаэттача Дзарахананькъан Зейнапа. Цун вахаре керттера моттиг дIалаьцай ала мегаргда цу гIулакхо. Белгалде деза, Россера 100 тамашийна хоза кхелла балхаш дувцача антологена юкье вай кIувсаьш а дахалга.

Музее хьабийлла кIувсий гойтам селханарча, таханарча шин заман юкьера бувзам ба ала йиш я. Вай ноаноша шоай хана кхелла хозал яйнаьц, таханарча хано дIадеххача тайпара, тхьовра хинна хозал ца йойташ, хьакхоллаш да кIувсаьш.

Вай къаман культурацара эггара сийрдагIа бола оагIув ба ала йиш я истингех. Вай ладаташ, оамалаш, селханара истори чузза балхаш да уж.

Техьа тIабоагIарашка сийдолаш вай дIакхачийта дезаш, юстартетта, дицдалиьта йиш ярех дац цар истори. «Наьсаре» яхача гойтама керттера оагIув дIалаьцабар Доврбикананькъан Газ-Махьмада кхеллача балхаша.

Цун говза сурташ дар таханара болх дIахьоча керте эттараш. Ше кхеллачуьца вай къаман истори ма дарра гойта, тIехьа тIабоагIарашта лораде гIийртав из лакха начIал долаш хинна саг. Дзарахананькъан Зейнапа дийцар цун кхоллама, вахара наькъаьх, цо дитача доккхача исторех.

Гулбеннарашга дийцар, Малсагананькъан Зоврбика гIо дарца; Ленинградерча кхоллама институте дешаш цо яьккхача ханах. ПалгIай музее цо болх беш хинна ханаьш дагалаьцар цига. 1931-ча шера хиннача Кьилбаседа Кавказерча къамий кхоллама олимпиаде гойтар цо ший суртанча начIал, дахчан пандарца дIааьлар «Мохк бахьан латар» яха илии. Цхьа тамашийна дукха говзалаш йоахкаш, тайп-тайпарча оагIонашцара начIал ший дегIаца долаш саг хиннав из. ПалгIай лоамера моттигаш тохкаш, цу ханарча Илманхошца цига хьалвахе, ха йоаккхаш хиннай цо.

Ше ког Iо мел лайзача моттигах сурт дулаш, таханарча ханаца ураэттарашта из дита, истореца доахаде гIийртав Газ-Махьмад. «Суртанча керттера балхаш вай къаман исторех

латташ да», - аьлар Зейнапа. Тайп-тайпарча ханашка хинна латараш, доккхий довнаш гойтад цо ший сурташ. Цун балхашта юкье да Наьсар-Керте, Долакха-Юрта, Къаскима лаьт-та лира тIемаш. «Комиссар Бутырин дIаволлар» яха цо дилла сурт массаьболча цу балха критикаша лакхача лагIа тIа доаккх. ХIара денна кIеж йоахаш дола вахар гу вайна цун сурташ.

Сийрда кхоане кхоллаш къахьега лаьрIа хиннача, къаман истори лораде гIийртача сага кхоллам ба из, оалалу тахан. «ШериповIар А. кхоачашде дезар хьалхадоаккхаш воалл Орджоникидзе Серго» яхача сурто хьагойт зама. Тайп-тайпарча къамий наха юкьера бувзамаш чIоагIдеш, вIашкаозаш да цун «Долакха-Юртарча кашамашта юхера керттера окоп», «1920-ча шера-ра Шолжа-ГIалий тIара коталон парад», «Лоаман юрта къамаьл деш лагIа Юахаргананькъан ПI.», «БIаь дийнахьа лаьтгача тIема юкье ШериповIар А.», «Къаскимаара латар», иштга хьыда-раш а.

Цу ханашкара хало, Iазап, наьха уйлаш чуьзай цо ший балхашка. Цун суртех майрра ала йиш я, таханарча а дIаяхача а заман сийленгаш, аьнна; хIана аьлча вай истори да цо цар тIа дитар. Цу ханарча наьха сибаташ, оамалаш, ладаташ ший сурташца дита гIийртав из.

Тахан вайх хIаране доаккхалде дезаш балхаш да цо кхеллараш. Дзарахананькъан Зейнапа дийцар, Лев Толстойс язьяьча «Хьажмурд» яхача повестах, цо 50 графически оалаш дола сурт кхелла хилар. Воккхача йоазанхоцо ший повеста тIа дувцар, сурташца хьаьхьока аьгтув баьннаб цун.

Газ-Махьмада бувзам логаттабаьб «Сердало» газетаца, 1944-ча шерга кхаччалца арадийннача ишколашкарча книжкаш тIа болх беш хиннав из, Дефо Даниела «Робинзон Крузо» яхаш дола книжка, ший говзалца тоадеш, болх дIабихьаб цо 1954-ча шера.

Селий мехкарча Тахо-Годи А. цIерах йолча къаман музее го йиш я цун сурташ. Селий мехкарча бахархой вахара никь, цар оамалаш гойташ дола балхаш массане тамаш еш да тахан а.

Тайп-тайпарча ханашка кхелла, 120 цо даьхкача сурташ тIара хьатIадаьхараш гойтар Зейнапа. Цхьа йоккха ганз я ала йиш йолаш балхаш да уж. Боккха лерхIам бола из тохкама болх дIабихьача, из деррига гулдеш къахьийгача Зейнапа доккха баркал аьлар вай къаман суртанчас Сагананькъан Бахьаудина. ХIарман оагIон доакъашхо волча Малсагананькъан Ахьмада, лакха мах оттабеш, дийцар цу гIулакхах.

Белгалдир, селханарча вай къаман вахара лоархIамедараш лорадар, тахан йоккха моттиг дIалоацаш долга. ПалгIай къаман культураца дувзаденнараш хьеракIиг санна боча хила дезаш да вай дегашта. Царех да кIувсаьш кхоллара гIулакх.

Вай тхьовра баьхача кхалнаха хьадена из гIулакх Даьла къахетамца, дIа ца доалаш, даха дисад. Хьинарах бизза болча, къаман истори лоархIача наха оарцагIбаьнна дийндир из гIулакх, цул совгIа, тIехьа тIабоагIарашта дIахьийхад.

Къаман юкье бицбенна хиннача хьалхарча суртанчий цIераш малхаяхар, цар начIал мехкахошта довзийтар чIоагIа лоархIаме хилар белгалдир Малсагананькъан Ахьмада. Тайп-тайпарча ханашка даькха Газ-Махьмада сурташ дайзар гойтаме гулбеннарашга. Болх беш воаллаш, ший дезала юкье вагIаш, новкьосташца волаш - тайп-тайпара вар из массанахьа.

Цун лакха начIал хоалуш дар «Тайп-тайпара кIувсаьш», «Революци, граждански тIом», «Культура, ладаташ, къаман Илма», «Книжкай графика, иллюстраци», «Селий мохк», «Сердало» газета тIара хьайцараш», «Сурташ» яхача балхашка. Хьоахаде деза, Наьсарерча берий кхоллама ишкола кулгал деча Мержой Лидифас, из гойтам кийчбеш, доккха дакъа юкьедихьалга.

Гойтам хьабеллача хилар ре-

спубликера дешархой, студенташ, хIарман болхлой, суртанчан гаргара нах, цун йоI Макка, виий-воI Башир. Ший кулгашца хьадаь истинг делар Зейнапа цун йоIа. Иштга дола совгIат хьаьчар гойтам дIахьоча музейна.

«Боккхача безамца хьоахае лов сона Дзарахананькъан Зейнап, къаман кхоллама цIа, вай музей. Сай даь-да вуьцаш, цун говза балхаш хьаьхьокхаш йолча моттигах сона доккха совгIат хиннад тахан. ПалгIай къаман культура, истори лорадар, цун оагIув ца талхийтар; дукха къахьега дезаш болх ба; вайх хIаранена лоархIаме а ба. Ер деррига вай къаман наха юкье даха дусаргда, кхувш латтарашта довзаргда, тIехьено тIехьенга телаш дIахогIоргда», - аьлар Доврбикананькъан Башира.

БIаргадайначох чIоагIа тамаш еш, къамаьл дир ший балха гIулакха вай мехка кхачача Москверча яхархоцо Терентьева Натальяс. «ЧIоагIа хоза лорадеш хьаденад оаш шоай истори, ладаташ, культура. Лакха мах оттабе боагIаш болх ба оаш баьр. Шун культура, оамалаш йовза, тахка кхьа чIоагIагIа безам хилар са», - аьлар цо.

ХьатIабоагIача бетга 15-ча денга кхаччалца, латтаргба музее «Наьсаре» яха гойтам. Бахархой, хьаьший аьгтув ба гIалгIай къаман селханарча вахарца дувзаденнараш довза; кулг тоха, ший къаман истори лорадар, лархIар мел лоархIаме да хьетаде.

«Эггара дукхагIа дезаш дола поэтически йоазув» яха бахархошта юкьера хоаттам ба, вай мехка дIахьош

Гаьгенаькъан Марина

Дерригача дунен поэзе денна хетабаь, хоаттам бар вай республике дешареи ГIулакхас йолча Министерствос дIахьош. Ялх йоазонна юкьера, шоай дегашта эггара гаргагIдар хьахаржа дезаш бар вай мехкахой. Из хоам «Сердало» газетага бир цу моттигерча болхлоша.

«Таханарча дийнахьа дукханешта дезаденна-рех да Лермонтов Михаила «Мцыри» яха цIихеза йоазув. 32% наха из да аьлар шоашта дезаденнар. ШоллагIча лагIа тIа эттар Пушкин Александра «Евгений Онегин» яха байташца язъь роман (26%). 16% наха хержар Есенин Сергея «Кхалсагага яздаь каьхат».

10% кхаьчар 1914-ча шера кхеллача Цветаева Мариной, Маяковский Владимир байташта. ХIаьта Блок Александра язъь «Бийса, урам, лампа, аптека» яха байт езаеннараш 6% кхоачаш бар», - йоах тхогарча хоам.

Дерригача дунен поэзе ди вай дездир бIаьстан хьалхарча бетта 21-ча дийнахьа. Тесса Суизи яха байтанча я 1938-ча шера из чIоагIдаьр.

ГIалгIайче дувцаргда, виззача Георгиевски кавалерах, Малсаганаькъан Элбурза Мурадах

ГIазданаькъан Ахьмад

Мехкахдахара дагалоаттама ГIишлой мемориала гойтама зале кхоана хьайийллай экспозици, цо гойт Росс Императора эскара прапорщика, виззача Георгиевски кавалера Малсаганаькъан Элбурза Мурада вахара наькъах.

наькъан Элбурза Мурада вахара наькъах.

Из гойтам кийчбаьб «Ломан аьрзеш» яхача проекта чубоагIаш, дукха ха я цо ГIалгIайчен бахархой теркам гIаоза.

«Хьажа боагIарбарий теркамга хургда тамашийна сурташ, каьхаташ, цу исторически сагах бола хоам шера гойтаргба цига, иштта таро хургья вай мехкахоочун карагIдаьннараш довза», - аьлар «Сердало» газетага мемориала болхлочо.

Гойтаме дувца лерхI прапорщика Малсаганаькъан М.Э. тайп-тайпарча ханашка хиннача исторически хьалах а вахара наькъах а лаьца. Хьаьшашта довзаргда хьалха хеза доаца дукха кердараш, цун карагIдийннараш, цо гойта турпала ГIулакхаш.

«Каштым» яхача гIалай ГIовнашка хьежар

Коазой Мадина

ЖIайрахьа-Эса-ЧIожерча паччахьалкхен историко-архитектурни, ГIалама музей-заповедника болхлоша культуран тIехьален моттигий хьалаш тахкара бола болх дIабихьар «Каштым» яха гIала йолча, из я ТIумхой-ЧIоже, ГIалашпхье юхе, йоах цу урхаллен зарбан болх ле-лабераша.

«Каштым» таханарча денна 12 гIалах латташ я, цунна чубоагIа 4 маьлхара каш, массехк хаьрца зIамига ГIишло. «Нах чубаьхьа гIалаш нийса саьнаш долаш я, цига доханза дисад тайп-тайпара кораш, наIараш яьхка хинна саьнаш, иштта тIемах лорабалара яь хинна кIийле, юкье лаьтта бIоагIий, гIалашта юкьера йовкьамаш, кхьйолоа ГIишлон моттигаш», - аьлар музей-заповеднике.

Уж ГIишлош ГIалгIайчен культуран тIехьален моттигашта юкье йолаш я, иштта паччахьалкхено лораш а я.

ГIалгIайчен Долакха-Юрта хий тоадеш латт

Гаьгенаькъан Марина

Долакха-Юрта хIанз укх сахьате хий тоадеш латт, из баьхан долаш бахархой массехк сахьата хий доацаш бисар, цох хоам бир телеграм-каналага ГIолла администрацен кулгалхочо Тимарзанаькъан Мусас.

«Хий доацаш бисар баьхан да Восточни урам тIа хин турбаш лелхар. Моттигерча Iаьдало бахархошка беж ца бакхар а, кIеззига сатохар а дех. Кастлуш из кхоачамбоацар юстардоакхьаргда», - аьлар хоам.

12 КЪОНАХИЙ

Цихезача боксёрах дола дувцар

Овшанаькъан Махьмада Борис дагалаьца

Тарчакханаькъан Сали

Со кхувш воагӀа хана, Наьсаре тхона юкье даьхача берий дукха дезача ловзарех цаӀ дар бийнаш деттаргах латар. Белгала дагадагӀац сона, тхоай коа боксёрий кулгахйоахкоргаш мичаьхьара енаяр, мора бос а болаш, тӀиргаш етташ бертера дӀа а ехкаш, ши пара кулгахйоахкоргаш яр тха коа. Тха наӀарга делкӀинга е сарахьа гуллора бий чоагӀагӀа хьан тох хьажа ловш бола ондаргаш. Хийла со а лийтав иштга, цкъаза бий кхийтача, благоваоагӀаш а нийслора. Цу хана бокса секцеш яцар вайцига.

Овшанаькъан Йовмарзий Махьмад

Кулгахйоахкоргаш кастта ехар, царех арадаьлар говра цӀоган мосех тара дола чох. Секцеш еце а, берашта чоагӀа дукха безача нахах вар Наьсарерча №1 йолча юкьерча ишколе болх беш хинна Дидиганаькъан Сатой Жабраил. Бераша цун сий дора, вай Сибре дигача хана, цох Казахстана боксах вола чемпион хиннилга ховш. Тхона цо бокс хьехар, из вар физкультура яха урок хьехаш. Цо тхо Юмадора ада, «говрах», «газах» тӀехкхувсадала, муша тӀагӀолла урагӀаха; дӀандарг е бегагӀа кхувса; 100 метр ада; тайп-тайпарча бургацех ловза; яхьашка дакъа лаца. Масахана велавенна хулаш волча цох, цъханне а аргдацар из боксёр ва, аьнна.

Машаре, Имерза, нах дукха безаш вола саг хетар цох. Цу хана тхона хетар еррига гӀалгӀай бокс цунгара хьайолаеннай, из ва эггара хьалха гӀалгӀашта юкье бокс енар. Наьсаре керда № 3 йола юкьера ишкол хьайийллача, цига давахар Жабраил, сона хезачох, цо духхьал физкультура хьийха ца леш, цига боксах йола секци а хьайийллай йоахар.

Цъха ха яьлча, интернетага гӀолла хайра сона, цул хьалхагӀа а гӀалгӀай боксёр хиннилга, из а Казахстана кагирхошта юкье чемпион хиннилга. Цул совгӀа, Жабраил Юмаваьр а цунна бокс хьийхар а из хиннав. Овшанаькъан Борис яхаш хиннав из. Интернета чу дукха хӀама дацар цох яздаь. Из дикагӀа вовза ловра. Цу тайпара моттиг нийсьелар са вахаре. Вовзаш волча журналиста Цолой Руслана со волча волавир Эбарга-Юрта ваха ший лолахо Овшанаькъан Мухарбик. Къамаьл дувцаш, гучадаьлар из Бориса воӀ хилар. Цо дукха дийцар ший даьх а даь-даьх а лаьца. Цо а тешал дир, Дидиганаькъан Жабраил ший даьгара Юмавенна хилара. Бакьда духхьал Жабраил Юмаваь, цунна хьийха Ийнавац Махьмада Борис, бӀаьш болча кагирхошта къахьийгад цо, царна бокс хьехаш.

Цун спортсарча хьоашалах дувцале, массехк дош ала ловра цар дезалах. Мочкхий-Юрта баьхача Овшанаькъан Йовмарзий Махьмадеи (1900-1945) Кхортой Бексолта Золотханеи (1902-1986)

дезале ялх бер хиннад: Дебихан, Идрис, Шурихан, Башир, Борис, Соня. ХӀаьта ши бер зламига долаш денна хиннад цар. 1942 шера, тӀом вай мехка гаргабечача, хьачуухача моастагӀий самолёташта духхале еш, вай доазонаш лорадеш лаьтгаб советски эскархой-лётчикаш. ХӀаьта моастагӀий ухаш хиннав ийрча «совгӀаташ» дахьаш. Цар каст-каста чу етташ хиннай бомбаш. Кхувш доагӀача берашта чоагӀа сакьердам хиннав фе-царча кемашка хьажа. Сона дагадагӀа, Наьсарерча кхашка молхаш етташ самолёт лел, из канала йисте латт аьнна, тхоаш, бӀаьха никъ беш, царга хьажа даха. Иштга ваха хиннав берашца цу дезалера 15 шу даьнна кӀанкашта юкье воккхагӀвола Идрис а. Цига тӀаьхьакча фашистий самолёташа чуйийтгача бомбашта кӀалха нийслу бераш, Идриса валар хул цу моттиге. Иштга къаьстар цар дезалах цъха воӀ. Дезала да Махьмад гӀалгӀай мехка тайп-тайпарча гӀулакхаш тӀа хинна саг ва. Масала, из хиннав Нохч-ГӀалгӀайчен радиони радио чуйилларахи йолча комитетга кулгалхо.

Сийлахь-боккха Даьймехка тӀом болаш, гӀалгӀай партизански отряда комиссар хиннав йоах из, бакьда цунна «Денал гойтарох» яха майдилг луча хана, гӀазкхий блун корпусера блухогӀазкхе санна белгалваьккхав из. Кубанерча гӀазкхий дошлой корпусе шоай лоламарга цу корпусе хила ловш бола нах дӀабига дӀабенна хиннав Йовмарзий Махьмада, цунца цига баха хиннав Нохч-ГӀалгӀай АССР республикански организацей викалаш ГӀаьнтамаранаькъан Г. В., БаудиновгӀар И. В., ТорковгӀар Д. Т. Уж дӀа а бенна, НГӀАССР Совнаркома доалахь Шолжа-ГӀалий тӀа юхабахаб уж. Из бакьдеш да 1943 шера тушолла бетта 23 дийнахьа цунна хьаденна хинна тешал, цу каьхата кулг яздаьр ва инарал-лейтенант, 4-ча гӀазкхий дошлой штаба кулгалхо Пичугин, гварде майор Гуменец. Лоацца аьлча, Йовмарзий Махьмад тӀема ший мехкахой оарцагӀбоахаш, царна юкье болх беш, ше а тӀема юкье дакъа лаьца саг хиннав.

Цул хьалха, 1942 шера, из къаьхьегаш хиннав Мочкхий-Юртарча баьцадаарий совхоза политотдела начальник волаш. Цига цо болх баьб тӀом болабеначул тӀехьагӀа, хетаргахьа, цига чу мел эца баьцадаараш вай тӀемхошта Дакхухийташ хинна хургда цо а цун болхлоша а. Аз из цъха кӀийле йоацаш яхац. Сийлахь-боккха Даьймехка тӀом хьайначул тӀехьагӀа, ишкол а йита, цу боахаме къаьхьега баха хиннав поэт хурговола Чахкенаькъан Капитони цунца деша баьгӀа цун новкьостийи. Шоаш чуэцаш дола баьцадаараш цар вай эскара Дакхухийташ хиннав, сихагӀа котало яккхийтар духьа.

Цъхан хана цох а цун дезалах а йоазув да хиннад журналиста Гадаборшанаькъан Абос. Из кепе теха хиннад «ГӀалгӀай ханаш» яхача книжка тӀа, «Цъхан дезала вахара ха» аьнна корта а болаш. Хьож вай цо фу аьннад Йовмарзий Махьмадах лаьца: «...Мухарбика (Махьмада виий-воӀ - И. С.) яхачох, цо чакхьаьккха хиннай юханьцара ишкол, Буро тӀара рабфак, Дона- тӀарча- Ростовера институт (белгала ховш дац малагӀа я). Болх баьб; хьехархо, ишколан директор волаш; хьамсарча юрта. Цигарча колхоза председател, консервни завода (ХӀанз Майскераяр) директор волаш. Юха а виий-воӀа дешаех, из хиннав 1934-1936 шерашка парте Ачалкхерча райкома хьалхара секретарь, 1937 шера из керте лаьтгав радиони радио чуьоллачеи комитетга, тӀехьагӀо из хиннав республикерча книжни издательствон директор...»

Белгалдаккха деза, из радио а издательстве а балха хиларах дола тешалаш (удостоверенеш) тахан а долаш хилар, иштга сурташ а да цига балхаш даьча нахаца даьха. Бакьда цъхьадолач каьхаташ тӀа дикка гуш дац уж малагӀа шерашка

хьаденнад, хана йоахала бесазьаьннад цар тӀара шакьча, дӀадаьнад. Цъхьакха цъха хӀама а да белгалдаккха дезаш. Каьхаташ тӀа аьннадац из книжни издательствон директор хиннав аьнна, цар тӀа аьннад цо паччахьалкхен издательстве болх баьб аьнна. Хетаргахьа, из хиннай газеташта кепе етта моттиг.

ВӀалла шеко йоацаш, ала йиш я; Йовмарзий Махьмада дукха цихеза нах бовзаш хиннав, аьнна, хӀана аьлча из директор хиннача консервни заводе къаьхьегаш хиннав гӀорваьнна революционер хинна Албохчанаькъан Ювсап, из а хиннав цу завода директор. Иштга цу заводе болх беш хиннав Тутайнаькъан Цезара Албаста воша, кхьиболла гӀалгӀай. Даим мехка охло волаш лаьтга саг, халкъа моастагӀа ва аьнна, мехкахваьккха, Сибре вихьав. Цига Акмолинске вахаш дукха ха яккхаяц цо, из кхелхав 1945-ча шера оагӀой бетта. ДукхагӀа цунна летьяр, вӀалла бехк боацаш, ше вахара вохавар хиннад аьнна хеталу.

Цу тайпарча даь воӀ хиннав боксёр вола Борис. Из ваь хиннав 1931-ча шера Шолжа-ГӀалий тӀа, лакхе аз хьоба ма дарра, боккхача дезале. Ший 13 шу даьлча денз, бокса секце аха а цу латарца цӀенхашта чам болаш а хиннав из. Амма из гӀулакх цо карийца дукха ха ялале, вай мохк бохабу, гӀалгӀай Сибре буг. Фу хийтта хургда цу кхувш воагӀача кӀаьнка, товарни вагона чу велла, ше миштаб ца ховча гаьнарча а шийлача а мехка вугаш? Хетаргахьа, дукха хаттараш ийтга хургда цунна хьалхашка. Мича дуг тхо? Сенна беза тхона из гаьнара мохк? Тхоай цӀа а мохк а ма барий тха? Фу хургда тхох Юкхьаьчача? Мишта хургда кердача моттигера вахар? Бокса секце аха йиш хургийи-хьогӀ цига? Цу тайпара хаттараш, уйлаш хьийза хила тарлу цун дег чу.

Ший цу хана даьнна кхойтта шу миссел йола ха араьха, хьамсарча мехка гаьна волаш, яккха езаргийи хӀанз а хацар цунна. Цун тӀкъаь ялх шу даьлча мара, цӀабахка мукьа лургбац лаьдало гӀалгӀашта, шоай дай баьхача мехка. Цу кӀалха царга хьежаш йӀайха фусам, чам бола даараш, Имерза фусам-дай хиннав аьлча бакь хургдац. Юххьанца халонаш, шелал, моцал ла йийзай, «халкъа моастагӀий» яха бӀеха цӀи ЮтӀайилла, мехкаьхача наьха. Цу хана даьха цар дезалерча берий сурташ бӀаргадайча, Даьла тӀаволча сага мотт хьаӀалтӀабаргбац царех моастагӀий ба ала. ХӀанз а хӀилло, вахара халонаша, наьха тийшача балхаша бӀехданза бӀаргаш да цу сурташ тӀара хьаьхьараш, бокьонца вахар фуд а халехь, ла йийзар цар цу ханарча лаьдала кьизал.

Акмолинске совца безаш хул Йовмарзий Махьмада дезал. Цигара вахар дукха сакьердаме, дег салаоам баьхаш дече а, бераша шоашта вахаре наьцадаргдола гӀулакхаш зув, хорж, цъхьаца говзал Юмаю. Бориса а кораю шийна дагаьлла бокса секци. Цига цун хьехамча хиле дӀаотт, 1927 шера ваь хинна казах Джумабаев Асылхан. Борисал дий шу воккхагӀа мара вацар цун тренер, цӀагӀа волаш цъхьаца хӀама Юмаде ххийнача гӀалгӀай кӀаьнкаца болх бе, боксаца ювзаенна чолхане моттигаш цунга кхетаяйта дукха хала хиннад аьнна хеталуц, цунна из гӀулакх довзийташ волча Джумабаевна. Бокса а ший кьайленаш я, царех я шийна духьаллатгачох лоравалар, корта-юхь кьовла хар, ше сиха кӀаьлдургвоацача тайпара латар вӀаштӀехьадаккха хар, кьовсаме ваьнначун эсала моттигаш йовзар, нийса а ший ханнахьа а бий тохар, кхь а массагӀа да уж.

Цъха кӀеззига а мелал йоалийте, фийлал йицъенна вусе, эша а тарлу. Бокс цу гӀулакха говза а маькара а хила везаш латар да. Секце ухе а, лата Юмавеннавале а, ший нийсархоел котваллал хӀама Юмадаьдале а; бакьда яхьашка из да-

юха кхувла бокьо йолаш вацар цун хьехамча а моттигерча лаьдала викалаш а. Коменданта пурам доацаш, ше вахачара арвала йиш йолаш вацар мехкаьбахарех саг. Мологова кулг яздаь амар дар арадаьнна, нагахьа санна вахачара, пурам доацаш, дӀа-хьа ваьнна саг хуле, 25 шу суд йойла аьнна белгалдаьккхадар цу тӀа. ХӀаьта коменданташ цу хана, дукхагӀбараш, къахетемах хӀама доацаш, кьиза нах хиннав. Из вайна ховш да боккхагӀчар дувцарах а литературан йоазонех а.

ХӀаьта а вахарцара безам, лакхаленга кхачарцара чам, дегӀацара хьинар, оамалцара денал, цъхьаккха тайпара кхерам ца зувш, духьаленаш йоахаш, дӀахьалхаухаш, къонабараш толмашка кхувлаш хиннад. Цкъаза цар оагӀув хьаллоацаш бола нах нийслуш хиннав царна уллув, эшшача моттиге а эшшача хана а. Иштга моттиг нийслу Бориса вахаре а 1949 шера. Цу хана кхувш воагӀача зламигаца сага 18 шу даьннадар. Алма-Ате хургийолча Казахстана боксах йолча чемпионате ваха бокьо йолаш вацар из, цига из вига йиш йолаш вацар тренер а моттигера хьакимаш а. Уж мо дола хӀамаш, цкъаза бокьонаш телхаеш а деш хиннад къаьстга а цу заман чухьа, хӀана аьлча дика мел долча хӀаманна «тормоз» етташ хиннав коменданташ, нагахьа санна мехкаьбахача нахаца дувзаденна из деле. Укхаз дагавох сона гӀорваьнна юрист хинна ГӀарпенаькъан Хьажбикар. Ше Сибре вигача хана, тӀехйолаш цӀермашен хилча, поезда чу паргӀатабаьнна, салаоаш, дуашмолаш, шоай безам болчча моттиге дӀаюха баха йиш йолаш болча нахах хьагаш хиннав из. Цу тайпара хьал хиннад кхувш воагӀача Борисага а.

Ший бокса говзал, низ, лата хар дӀахьокха кхьыбараш санна ринга тӀа хьалтӀавала йиш йолаш хиннавац гӀалгӀай зламига саг, цу даькъазча шерашка. Цу тайпарча кагирхошта гӀо де ловраш а кӀезига хиннабац, нагахьа санна лаьдало царга яхьар гӀелал яле. Коменданта а цу гӀулакха духьала хургболча хьакимашта а дӀа ца хайташ, Казахстана столице хургийолча кагирхой чемпионате дакъа лаца вуг Борис. Вигарах дехке а балац, хӀана аьлча малав, мичара венав ца ховча кьонача боксёрах мехка чемпион хул. ХӀанз, бокьо толхаеш, из Акмолинскера араваьннилга, йоккхача яхьашка дакъа лаца а ваха котваьннилга лочкьалургдолаш дацар, хӀана аьлча цох бола хоам кепайоазон тӀа арабаьнна хиларах. Из гӀулакх цкъарчоа гетгара гӀордаьннадар, лаьца чувелла массехк бутт а баккха бийзар спортсмена. Бакьда дика хӀама даьча сага суд еш хилац; цун га даккха, тӀаотта нах корабарах, юха а кортамукьача вахарга кхачьар вай мехкахо.

Кхь а цъха шу даьлча, ше тренер болх бе волалу зламига саг. Духхьал боксёраш Юмабаь ца леш, цо ше дакъа лоацар царна нийса бе-беча яхьашка. Вешта

Овшанаькъан Махьмада Борис

Арьдехъарвар Овшанъкъан Борис

аьлча, хланз из хъехамча а яхъашка дакъа лувцаш вола спортсмен а – цъхътарра ши дарж леладеш, ши никъ карайца хъавоаглар. Цу шинна дакъе толамаш даха а влаштгехъадоалар цун. 1956 шера Акмолински областе яр VI-гIа спартакиада, цунна юкъе дакъа лавъача Бориса чемпион хул. Цун хIара толамо дукхагIа кагирхой а кхувшбоаглараш а хъатлаувзар цунна, цунгара лата Юмабала безам бараш дукхагIа хулар шергара шерга. Хланз ший тренера Джумабаевна нийса, областера спорт дегIакхувлаш, цу дакъе доккхий толамаш доахаш, хъавоаглар къона хъехамча. Цунгара Юмолуш барашта юкъе бар гIалгIай кагий нах. Царех цаI вар цул кхо шу мара зIамагIа воаца, аз лакхе хъоахаваь Дидиганаъкъан Жабраил. Цига из воззаш хиннав Жамаллетдин санна. 1954 шера Казахстан чемпионате хьалхарча моттигех цаI яьккха хиннай цо. Цъха сакьердаме моттиг ийицай сона Жабраила спортивни вахарца ювзаенна. Щермашинаца яхъашка водаш хиннав Жора, иштта ци йоаккхаш хиннай цох новкъосташа. Ресторан чуйолча вагона чу кад молабаб, ух сахъате лага везаш волча спортсмена. КхоалагIа раунд хъатIакхъача, шийна духьаллаттар, бий теа, жожаваь хиннав дог айденна волча вай мехкахо. Жабраила ше а кхебаьбар цъхъаццола боксёраш. Царех вар Наьсарерча №2 йолча ишколе физрук волаш къахъегаш хинна Хъаштаранаъкъан Амир. Жабраилал совгIа, Бориса секце ухаш хиннав Понганаъкъан Микаил, Элмарзанаъкъан Роберт, из Казахстана боксах вола чемпион хиннав 1955-1957 шерашка, иштта из котваьнна хиннав дунен халкъашта юкъерча яхъашка, тIехъагIа боксах вола кхелахо (судхо) хул цох.

Ха сиха йода, хаькха вода говрбаьри санна. Вайна цададка мукъа белча, цу сахъате цабагIац цар дезал. Кхы а ялхворхI шу доаккх, Казахстане бахаш. Цун ший бахъанаш а дар. Ишколе Борис Акмолинске ваьгIав, бакъда дийнахъарча ишколе чакхъаккха влаштгехъадалац цун итт класс. ТIехъарча шин шера цо деш къахъегаш болча кагирхой ишколе (ШРМ), дукхагIа болча наха цох сайранара ишкол оалар. Дийнахъа къа а хъегаш, дешаш бар цигара кагий нахи мехкарийи, цар урокаш цкъаза йIаьхлора ах бийса ялалца. Нагахъа санна дешар сайрийна 6-7 даьлча дIадолалуш хилча, йиь-пхи урок яьлча, бийса аханега кхоачар. 1950 шергара дIаволавенна 1958-ча шерга кхаччалца, духьал боксёр хинна ца Iеш, тренер а вар из. Цудухъа нийсвеннавар сайранарча ишколе а. Цу шерашка эттар из институте деша а. Шийна дика довзаш дола хIама дар цо карайцар, Алма-Атера физкультуран институт харжарца. Цу моттиго хъахайтар Бориса ший деррига вахар спортаца а физкультураца а дувзаде лархIалга.

Цох цъхъаккха шеко яцар. Цига деша цунна дукха хала хиннадац аьнна хет сона, хIана аьлча цу хана из вар эрсий хоккейх дика ловзаш. Цу дакъе дика толамаш а яхъашка лакхара моттигаш

а йоахар цо. Цул совгIа, Акмолинске из воззаш вар футболист а цигарча «Спартак» яхача командан тренер а санна. хIаьта боксах оале, из цун вахара кертерга гIулакх а хинна дIаэттадар. Дикка цун оамала Iаткъаш хиннад аьнна хет сона, цъхъаццола цихезача нахаца цун хинна хъоашал. Цу тайпарча сагах хиннав Старостин Николай Петрович. Из мел сий долаш, мехко лоархIаш саг хиннав шоана дикагIа довзийтар духъа, цун вахарера цъхъаццола хоамаш юкъе доаладе лов сона ух юозонна: «Старостин Николай Петрович ваь хиннав 1902 шера Москверча Пресне. Цун да Императора чарахъашта юкъевоагIаш хиннав. Чакхъяьккха хиннай Николай Петровича мах телаш йола академи, цига вола веннав футболах ловза. Да даваьнначул тIехъагIа, 1920 шера денз, дезала напалга тIадахъаш, цунга хъожаш, хъавенав из, аькхи футболах а Iай бургац лелаеча хоккейх а ловзаш. Николай Петровича хиннав кхоъ зIамагIа вола воша. Беррига вежарий Москверча «Спартака» юкъе футболах ловзаш хиннав: Александр (1903-1981), Андрей (1906-1987), Пётр (1909-1993). Ши йиша хиннай цар Клавдия, Вера яхаш. Хьалхаръяр спорта мастер, волейболах, эрсий хоккейх ловзарца гIоръяьнна хиннай.

Николай Петрович, 30-гIа шераш долалуш, футболах йолча влашагIехача Советски Союза командан капитан хиннав. Берена духъала футболах ловзаш а, из эшавеш а моттигаш хиннай цун вахаре. Бери а хиннав футбол езаш, цох ловзаш, «Динамо» яхача Москверча команда оагIув хьаллоацаш. Из команда а эшавеш хиннай Николай Петровича футболисташа. 1938, 1939 шерашка виьэ воша шийна юкъе вола «Спартак» мехка чемпион а СССР кубок яьккхар а хул. Хетаргахъа, цу хIамашта тIагIолла гоама хиннав цIихеза футболист а цун вежарий а Берена. Массакхана санна, во, бIеха цIераш IотIайийхка, из лацийтав цо. Цунна суд е оттаяь хиннай 6 статья. Ни-

колай Петрович ше дунен тIа мел йоаккха ха Казахстане йоаккхаргIолаш, цига Ювахъийта хиннав. Вежарашта суд яьй, уж лийца баьккаб. Хрущев Никита Сергеевич мехка керте этгача, дIабаьккхаб царна тIера бекх. Цу ханналца Акмолинске вахаш хиннав Старостин.

Керда паччахъ тIавеначул тIехъагIа, дикка эргадол вежарий вахар. Андрей хиннав СССР гулъяча команда начальник, Александр – СССР футбола федерация председател, Николай 1955 шера денз «Спартак» яхача спортивни цъханкхетара кулгал деш хиннав. Из хиннав Социалистически Къахъегама Турпал, Ленина орден кхозза енна хиннай цунна, царел совгIа цунна енна хиннай «Халкъий доттагIала» орден, III-гIа дозал дола «Карахъадьнарех» яха орден. Кхелхав 1992 шера».

Акмолинске вайза хиннав Овшанъкъан Бориса цIихеза спортсмен, цунца хъоашал доагIаш а хиннав, хIана аьлча уж шаккха Акмолинска а ерригача Казахстан а спортивни сий даккха гIерташ, влаший юххе къахъегаш хиннав. Духьал цъха Николай Петрович вайза Iийнабац аьнна хет сона гIалгIай, кхыбола вежарий а бовзаш хилара тешал деш хIамаш да. Масала, «Ангушта» тренер хиннача КIуренаъкъан Тимура деша аьнна деннадар сона «Йоккха футбол» яха Старостин Андреис яздаь книжка. Цун мужалта чухънахъа автора яздаьдар; ше из книжка Тимура даь-вешийна совгIата лу, аьнна. Дийшачул тIехъагIа юхаделар аз из. Хланз а цар дезала библиотеке хила дезаш да дувцаш дола книжка.

1964 шера хьамсарча, дуккхача хана денз сатийсача мехка цIабоагIа Овшанъкъан Йовмарзий Махъмада дезал, берригаш ца боагIе а. Масала, Башир цу хана 15 шу набахта чувалла суд яь, кортамукъа воацаш вар. Юхекисараш баха совц республикан столице Шолжа-ГIалий тIа. Укхача цIоагIа наькьадоал вай мехкахо-чоа шийна а къаманна а Казахстане спорта дакъе Юмадаьр. Сибрера цIавенача шера эггара хьалха из балха вода «Труд» яхача спортивни цъханкхетар. Дийнахъа цу хIарма инструктор вар из, сайрийна - боксах вола тренер. Иштта ши болх лелабара бахъан дар, хетаргахъа, алапеш цу хана доккха цахилар. Лакхара дешар дийшача сага алапи а цкъаза 100 сомага кхачацар, хIаьта къоанала пенсе вахача сага бетта луч хиннар 37 сом дар. Цудухъа дезал болча сага таацар из ахча, цIа леладе а, ков леладе а, дуачунна а дувхачунна а, дикан тIа-вон тIа ваха а. Цкъаза эшаш дола е де дезаш дола хIамаш юкъахдусах моттигаш хулар. «Це жIов» яхаш цIихеза завод яр Шолжа-ГIалий тIа, цигарча спортивни зале массехк секци яр цу шерашка. Осташкос лелайора еза атлетика, Козыра - кIалкхетаргах латар, хIаьта бокс Борисага яр. Цо кхебаьча спортсменашта юкъе бар Лаьнанъкъан Хьамид, (СССР халкъий спартакиаде боарза даьккха спорта мастер), ХарихановIар Iадлан (из вай деношка кхаччалца тренера болх беш хиннав), Дидиганаъкъан Мухарбик. Нохч-ГIалгIайчен шозза чем-

пион хила аьттув баьнна хиннав Мухарбика. Цу хана дуккхача спортсменашца а тренерашца хъоашал хоттаденнадар хъехамча волаш хъавоагIаца сага. Масала, цунна дика воззаш вар езаца атлетиках олимпийски чемпион хиннача Армаканаъкъан Исраила тренер Коазой Ибрахим, Нохч-ГIалгIай спорткомитета председател хинна Байраков Евгений, цъхан хана шийна духъала эрсий хоккейх ловзаш хинна Iахилганаъкъан Iалихан. ТIехъарчунца Бориса хинна воззар сакъардаме хеталу. Казахстане бургац лелача хоккейх ловзаш хиннай ши тоаба. Цъханнена юкъе Борис хиннав, вокханна юкъе Iалихан хиннав. Шоайла бовзаш хиннабац уж цу заман чухъа. Шоай наларашка бургацаш чуьтта Iалихан волавелча, из кхераве лаьрхIад боксёра; кхы Iа чутохе, Дала тохар-Iаьржа къемат дергда хъона, аьнна. Укхо иштта кхерам тессар а гIалгIа хиннав. Цу хана денз, хъадоагIаш дар цу шин сага юкъера хъоашал.

Шолжа-ГIалий тIа ше яьккхача дукхагIа йолча хана, С. Орджоникидзе цIерагIа стадиона директор волаш йоаккх цо. Республице мел хулаш дола доккха цIайш цига дездора, йоккхий спортивни яхъаш цига хулар, къаьстта а наьха теркам тIаозаш, уж дукха гулбеш дар «Терек» яхача футболах йолча тоабан ловзараш. Хийла цун ловзарга хъажа иха ва со-се а.

Цъхан спортаца ваха низ кхочаш хилац гIалгIачун вахар, дукха декхараш тIалатташ хул цунна: дезала хъашташ кхоачашдар, гаргалол лелаяр, вахар-вар, новкъостий лархIар. Уж хIамаш хиннад вай турпала вахаре а. Вахаре дика оагIув, гIонча йолаш хъаьнай цун фусам-нана Бузуртанаъкъан Османа Роза. Хъехархо-филолог йолча цо эрсий мотти литературеи хъехаш къахъийгад Акмолинске. Цигара цIаеца, республикан Первомайски кхален Галашка хъехархо хиннай. Цул тIехъагIа юриста дешар а дийша, цу кхален исполнительни комитете болх баьб. ДIахо Шолжа-ГIалий тIа Министрий Совета загсий отдела керте лаьттай Османа Роза. Тахан а йолаш я из, дуккхача ший къонгий бераша дог хьесташ, царца сакьердалуш ях.

Махъмада Борисеи Османа Розайи кхо воI ва: Мухарбик, Тимур, Мухъмад. Берригаш лакхара дешараш дийша ба. Мухарбика Нохч-ГIалгIай пачхъалкхен университете исторически факультет яьккхай, Тимура – доазол арахъарча меттай факультет, Мухъмад Налъчике вах, из юрист ва. ВоккхагIа вола ший цъхан хана бокса секце ихав. Кхыча тайпара хила йиш а яцар, цIагIа гIорваьнна спортсмен, хъехамча хилча, мишта Iергва цунгара говзал хъа ца Юмаеш? Тимур дзюдо Юмаеш хиннав, Гумников Евгений Николаевич яхача тренерца. Царел совгIа, веший Башира воI Идрис а ихав бийнаш дегтаргах лага Юмавала. Из тахан а спортаца айхха вувзавенна хъавоагIа. Идрис спорта министра гIонча, кикбоксинга республикан федерация кулгалхо ва. Вахаш Аьлттий-Юрта ва. Ер йоазув деча хана, ше кхебаьча кикбоксёрашца яхъашка ваха, цIагIа вацар Идрис.

Бориса воккхагIоволча воIага Мухарбикага хьаттар аз:

- Спортал совгIа, кхы сенца сакьердалора дезала даь, мукъа ха мишта дIахъора цо?

- Тха цIагIа дукха дика книжкаш дар, уж дешара дIалора цо ший вахарцара дикка ха, - йоах Мухарбика.

- Шуца-берашца мишта вар Борис? - ях аз.

Со зIамига волча хана аьрдагIо кIаьнк вар, бакъда цIаккха етгатар цо сона, - вел Мухарбик.

Тренер а хъехархо, хъехамча ва. Цудухъа дас кхетадеш хиннад, етгатарча кхетам балар нийса доацилга. Дика оамалаш берашта Юмае йиш я, ше гойтача дикача масалца, бакъахъарча хъехамча.

Овшанъкъан Махъмада Борис тахан вайца вац. Шолжа-ГIалий тIара арваланзар из, 90-ча шерашка цига тIом латтача хана. Бакъда халахетар ла маганзар деча. Из вайцара къаьстав 1998-ча шера.

Махъмада Борис (аьрдеха вагIар).

Лакхаленашка болхаш

Ши шу далар дездир «МагIалбика чIоагIале» яхача музейс

Газданаькъан Ахмад

Ши шу да МагIалбикерча тема сийлен шахьаре, «МагIалбика чIоагIале» яха исторе, мехктохкама музей болх беш йола. Кхувш йоагIача тIехьенна патриотически кхетам балара йолча моттигех цаI я из. Из хьакхеллар ва хьинар дола, ший гIулакх дезаш вола, дика възаш вола ПалгIайчен тохкамхо Дзейтанаькъан Беслана. Из кхы наха вовзийта везаш а вац. Мехка юькарча «Россе тохкама болам» яхача, Даьхе баьхан байнарий цIераш малхаяхара болама моттигерча отделене кулгалхо, «МагIалбик» оалача тохкамхой тоабан кулгалхо, ПалгIайчен хIарман палата доакъашхо, из дика възаш ва ноахала дагалоаттам лорабара шийна могоар деш хиларча.

«Тха музей хьаелла лаьрхIар дукхача шерашка тохкама балхаш дIахьош къаьхьегарах, из болх оаха бу 2014 шера денз. Цу хана, 14 шу хьалха, аз вIашагIтехар цу гIулакх дог лазаш бараша, Даьхен турпалхой лахара тIехьабарий «МагIалбик» яхача тохкама тоабо. Цу хана денз, «Дагалоаттама вахта» яхача Еригроссе болама чудоагIаш, оаха даим дIакхухь арешкара тохкама экспедицеш, вай республике санна цул араьха а. Цул совгIа, дагалоаттама моттигаш хьакхолл, кхыйола цIхьана боабак нах боакха моттигаш хьа а лохаш, цига дагалоаттама моттигаш белгалью, дешара моттигашка денала, дагалоаттама уроках ю, кагирхошта патриотически кхетам балара болх дIахьу. Арешкара тохкама болх дIахьош, тхона каст-каста тема хана йиса цIхьацца оатхалаш корайоагIа. Дукхача хана оаха дIачутийлар уж ишколалшкарча музейшка лораяра, иштта ПалгIайчен мехктохкама музей, МагIалбикерча Чербажананькъан Б. А. цIерагIча музей, кхыча дукхача урхаленашка, цу моттигашка хIанз тема сийлен доазош даьд. Бакьда тхона дагадехар тхой

музей хьакхолла», - аьлар Дзейтанаькъан Беслана «Сердало» газетата.

Тахан керттера да наьха хIарма, Даьхенцара безам совбоаккхаш, кхейр. Из лоархIаме да лерттIа саг дегIавоалавара, цун ше вахача мехкара безам балара, из совбоаккхара. Истори диццадар а геттара лоархIаме да хIанз, массанахьа моастагIий дукхьалбоалаш латтача, дIаяхача ханашка хиннар харцде, вай мехка бакьдола истори дицде гIертача хана.

Цу хьалашка вай хIаране декхар да, кхувш йоагIача тIехьенна лерттIа кхетам балар, шоай мехках башаш, из безаш уж хилийтар, шоай къаман истори дезаш, цунца лерхIам болаш уж хьалкхейбар, боккхьагIа болча ноахала вайна дитар лорадеш, из диц ца деш хилар. Цу юкье белгалдаккха дезаш да керттер-

ДIа-юха лелабеш болча гойтама, геттара терко тIайодаш хул студентий, дешархой. МоллагIча хана кийчде йиш я дика къамаьл, бIарчча доклад, бакьда дувцаш дар дикагIа дIаэц, нагахьа санна бIаргагуш хилча, масала, МагIалбик йоаккхача хана наха леладаь герз, МагIалбик лораш дIахьош хинна операцеш, цар тIабувхабаь тема гIирс. Уж я тохкамхоша дукха къаьхьегаш леа хIамаш.

Тахан кагирхой, дешархой даим интернеташка, кхыйолча тайп-тайпарча гIирсашка хьажаш багIача хана, халагIа да цар терко цу моча лоархIамеча хIаманна тIаерзае, - йоах Дзейтанаькъан Беслана. - Цьхан ах сахьата царца къамаьл давчул тIехьагIа, уж болалу шоай телефонашка чубала, цунца цIхьана кхыбараш а тIерабоах. Тхона нийсенна хIамаш да уж. Къаьстта цу хана дагадехар тхона тхой музей хьаелла, гойтама материала метел оахош леа тема гIирсаш царна гойта. Тхона ховра, цу метгаза йолча тема герзах йиса оатхалаша берий терко тIаозаргIолга - из истори да, дувца йиш йолаш дола.

Кастлуш, овлангара хувцадала доладелар хьал. Тха къона ладувгIархой терко дукхьагIа тIайохийташ хилар, тайп-тайпара хаттараш а телар, оаха гойташ йола тема герзах йиса оатхалаш йовза а хьожар. Уж тема гIирсаш царна метгаза хIамаш санна а доацаш, бокьонца бола тема турпалхой хилар».

«МагIалбика чIоагIале» яха музей ди тIехьагIа яржаш йоагIа; халкъа дагалоаттам, истори тешшаме лорадара оагIув хинна дIаотташ.

ДIаболабаьб хоамаш гулдара бола болх, сурташ, дIадахаца шерашкара кепайоазон, тема истори гойташ йола материалаш лохаш, цо хьагойт МагIалбика тема истори. Музее хьаьовш латт дукха дIахьош болча тохкама балха гуллам, из тахан накъабоалаш ба, дешархошта ма барра Даьхенцара безам совбоаккхаш бола кхетам балара.

МагIалбик - Шахьара,

МагIалбика кхален дешархой каст-каста музейс ух. Укхаза иштта хул ПалгIай мохк, тема гIулакх Юмадеш бараш а, Россе кхыча моттигашкара тохкамхой.

Кагирхошта патриотически кхетам луш бола хьехамчаш укхаза боагIа, шоай дешархошца цIхьана. Лоацца аьлча, музей эшаш хилар.

ДIадахаца шера, Сийлахь-боккхача Даьймехка тIем тIа Котало яккха Ди дезеш, ПалгIай паччахьалкхен университетте герга истол дIадихьар. Цун чулоацам бар «Кавказ баьхан латаш, 1942-1943 шерашка МагIалбик лораш хиннача операце лоархIам, цо юкьедена дакъа» яхаш. МагIалбикерча тохкамхой бийхабар цига. Цар шоашца тема гIирсаш гойташ бола болх бера цига, хIаьта кулгал-

хочо Дзейтанаькъан Беслана «Лахар, кораяр, тохкам» яхача хьакьхьа къамаьл а дир.

«Бейнарий дагалоаттам хургба вай дегашка» яха моттигашта юкьера гойтама кхетаче дIахьош а цар дика дакъа лаьцар. Из хетаяь яр Кавказ лораш тIом лаьтта 80 шу дизара. Из дIахьош хиннар яр МагIалбика кхален Централлизованни библиотека. Музее хьаьший бар «Альтаир» яхача патриотически клубера бераш, ГIаьбартой-Балкхарой Эрсий географически хIарман моттигерча отделене викалаш. «МагIалбика чIоагIале» яхача музейс экскурси дIаяхьарал совгIа, цар дакъа лаьцар МагIалбика тохкамхоша вIашагIехькача

дагалоаттама моттигашка, ПалгIайчен вежарий кашамаш долча, цига хилар ГIаьбартой-Балкхарой колледжа студенташ, №27 йолча Лохерча Ачалкхен ишкола дешархой, Кьилбаседа Кавказа доагама-энергетически Чуранаькъан Тухана цIерагIча колледжа студенташ. «Коталон герз» яха экспозици а гойтар царна. Дукха ха йоацаш хиннача, «Даьхе» яхача Еригроссе яьхан моттигерча этапе ПалгIайчен массайолча моттигашкара МагIалбикан кхале гулбеннарашта гойтар «МагIалбикан чIоагIале» яха музей.

«Карарча хана, оаха бувзам лелабу «Сердало» газетата, тхо болх беш да «ПалгIайче - Даьхен турпалхой мохк» яха проект хьакхололаш. Из хьалхаяьккхар ва вай республикан

ГалгIайче техкар, 200 эзар сома газ лочкъяаь хилар

Султиганакъан Йоакъап

**ГалгIайчен полице гуча-
даккхар, газ лелаш волча
сага 200 эзар сома совгIа
къоал даь хилар, яхаш, дий-
цар «Сердало» газетага
ГалгIай Республике гIолла
йолча МВД.**

«ГалгIай Республике гIолла
йолча МВД, коррупцеа къов-
сам лоаттабара УЭБ болхло-
ша, моттигерча газови компа-
не викалашца цъхана, бокъонах
доацаш мах бара йолча цен-
тре газ дIахетта хилар гучадаь-
ккхар, газ мел йоагаьй гойташ
йола счIтчик а йоацаш», - аьлар
мехка бокъонаш лорараша.
Хоам бу, цу тайпара газ леч-
къярах хинна зе 218 эзар сом
да.

Вай мохк бовзийтараш кийча ба, бIаьстан-ахкан туристий деношка

Гаьгенакъан Марина

Туризме болх беш бола вай ре-
спубликера болхлой, бIаьстан-
ахкан ханашка кийча ба. Ший
тураш вIашагIехкача Пулой
Жанеттайга, дуненна го баха-
ра тIера болча нахацара тайп-

тайпара кхетаченаш хьеч.
«Сердало» газетага из хоам цо
ше бир.

«Ши кIира даьлча,
дIадолалургдолча деношка хьеч
Жанетта, догIюздаьнна. БIаьстан
шоллагIча бетта дIаболалу Кав-

казерча моттигашка аха. Эгга-
ра лакхерча лагIа тIа латт Селий
мохк, иштга ба Черсий мохк, вай
республика. ДукхагIа болча ту-
ришташа хьалххе дIалийцай шо-
ашта моттигаш. МоллагIа вола
саг ва цу юкье дакъа лаца йиш
йолаш, хьаштдале дешархо а», -

белгалдир Жанеттас.

Цо дийцацох, ахкан ха юехкхо-
ачача хана, ше ма ярра хьаелла-
лу Эльбруса юехерча къаман пар-
кашкара хозал. ГIаш леларашта
аьнна, керда наькъаш хьадийл-
лад цу моттигашка укх шера.

ГIишлой QR-кодашка гIолла, цар болх малагIча боараме ба теркалде йиш хургья бахархой

Султиганакъан Йоакъап

Хьалъеш латгача гIишлоех
дIалотаяьча QR-кодашка
гIолла, шоашта цу гIишлон бал-
хах хетар ала йиш хургья вай
мехкарча бахархой. Из хоам
«Сердало» газетага бир Мехка-
даь зарбан болх лелабераша.

«Болх йистебаьнна,
дIачуеннача хIара гIишлон тIа
QR-код оттаергья къаман про-
ектий балха хьалхалаттараша.
Цу гIулакхо бахархошта аьттув
лургба, дIабихьача балхах шо-
ашта хетар ала. Нагахьа кхоа-
чамбоацараш ходенна моттиг
яле, из теркалде», - белгалдир

вай мехкадас Келаматанакъан
Махьмуд-Iаьлас. Шийна хетар
язде йиш я, дIахьош латгача
балхах наха новкъарле хинная-
ле, хийтгача беса болх чакхбаь-
ккхабеце.

Мехкадас белгалдечох, ба-
хархошца бувзам лоаттабеш,
нийсденна кхоачамбоаца-

раш ханнахьа юстардоахаш,
болх дIабахьа аьттув лургба
цу гIулакхо. Келаматанакъан
Махьмуд-Iаьлас теркалдир, из
деррига наьха вахар атгачахьа
даккха, иразе, паргIата хилий-
та юкьедаьккха долга, цудухьа
бахархоша шоашта хетар алар
чIоагIа лоархIаме да.

ГЪБЪЯВЛЕНИЯ

Утерянный аттестат
№06НПА 0001401, выданный
Политехническим колледжем
г. Назрани в 2012 г. на имя Ша-
диевой Мадины Темерхановны,
считать недействительным.

Утерянный аттестат
№8994203, выданный СШ с. п.
Кантышево в 1981 г. на имя Ар-
чаковой Хулимат Якубовны,
считать недействительным.

Утерянный аттестат
№00624003797686, выданный
школой-лицеем №1 г. Назрани в
2018 г. на имя Бериханова Ми-
каила Тамерлановича, считать
недействительным.

Утерянное свидетельство о
восьмилетнем образовании, вы-
данное Долаковской восьми-
летней школой Назрановского
района ЧИАССР в 1980 году на
имя Манкиевой Тамары Султан-
овны, считать недействитель-
ным.

В соответствии с Законом
Российской Федерации от 26
июня 1992 года № 3132-1 «О ста-
тусе судей в Российской Феде-
рации» Квалификационная кол-
легия судей Республики Ингу-
шетия объявляет об открытии
вакантных должностей:
судьи Верховного Суда Ре-
спублики Ингушетия;
председателя Магасского
районного суда Республики Ин-
гушетия;
председателя Малгобекско-
городского суда Республики
Ингушетия;
председателя Сунженского
районного суда Республики Ин-
гушетия.

Заявления и документы, пе-
речисленные в пункте 6 ста-
тьи 5 вышеуказанного закона
Квалификационной коллегией
судей Республики Ингушетия
принимаются с «28» марта 2024
г. до 18:00 ч. «24» апреля 2024 г.
Обращаться по адресу: г.
Магас, ул. К. Кулиева, д. 6,
Управление Судебного департа-
мента в Республике Ингушетия
к секретарю квалификацион-
ной коллегии судей Республики
Ингушетия – Джаниеву М.Б. О.
Заявления и документы, по-
ступившие после указанного
срока, к рассмотрению не при-
нимаются.

«ГОРЯЧАЯ ЛИНИЯ» ПРАВИТЕЛЬСТВА РИ ПО ПРОТИВОДЕЙСТВИЮ КОРРУПЦИИ +7 (8734) 55-11-57, ЕДИНЬИЙ ТЕЛЕФОН СЛУЖБЫ СПАСЕНИЯ 112

сердало

Главный редактор:
Курскиева Х.А.

Адрес Правительства РИ:
360001, г. Магас,
пр. И. Зязикова, 12.

Адрес редакции и издателя:
Республика Ингушетия,
386101, г. Назрань,
Тер. Центральный округ
пр. И.Базоркина, 60.
Тел.: 8 (8734) 77-11-84
Бухгалтерия: 8 (8734) 77-10-85.

Газета зарегистрирована
Управлением Росохранкультуры
по ЮФО.
Рег. номер ПИ № ФС 10-6526
от 5 марта 2007 г.

E-mail: serdalo@yandex.ru
Сайт газеты: serdalo.ru.

Набор и верстка произведены
в компьютерном центре
издательства газеты «Сердало».

Время подписания номера
по графику в печать:
27 марта 2024 г.
Фактически 17:20.

Точка зрения авторов может не
совпадать с позицией редакции.
При перепечатке
ссылка на газету обязательна.
Письма, рукописи, фотографии,
рисунки не рецензируются и не
возвращаются.
Свободная цена

Газета отпечатана в издательстве
«Южный регион»,
с готовых диапозитивов
Адрес: 357600, Ставропольский край,
г. Ессентуки, ул. Никольская, 5.
Заказ №1435 Тираж: 2000 экз.

ОБЪЯВЛЕНИЕ

Минсельхоз Ингушетии информирует о возможности предоставления на праве аренды:

1. Земельный участок с кадастровым номером 06:04:0000004:3668 общей площадью 40 000 кв. м., Российская Федерация, Республика Ингушетия, Назрановский р-н, с. п. Али-Юрт, в целях осуществления деятельности крестьянского (фермерского) хозяйства.

2. Земельный участок с кадастровым номером 06:02:0000004:175 общей площадью 1 000 000 кв. м., Республика Ингушетия, р-н Сунженский муниципальный, с. п. Троицкое, в целях осуществления деятельности крестьянского (фермерского) хозяйства.

3. Земельный участок с кадастровым номером 06:02:0000008:1663 общей площадью 4302 кв. м., Республика Ингушетия, г. Сунжа, в целях осуществления деятельности крестьянского (фермерского) хозяйства.

4. Земельный участок с кадастровым номером 06:02:0000008:1664 общей площадью 2 839 кв. м., Республика Ингушетия, г. Сунжа, в целях осуществления деятельности крестьянского (фермерского) хозяйства.

5. Земельный участок с кадастровым номером 06:02:0000013:1034 общей площадью 220913 кв. м., Российская Федерация, Республика Ингушетия, Сунженский муниципальный р-н, с. п. Нестеровское, в целях осуществления деятельности крестьянского (фермерского) хозяйства.

6. Земельный участок с кадастровым номером 06:02:0000009:2449 общей площадью 18472 кв. м., Российская Федерация, Республика Ингушетия, р-н Сунженский муниципальный, в целях осуществления деятельности крестьянского (фермерского) хозяйства.

Граждане и (или) крестьянские (фермерские) хозяйства, заинтересованные в предоставлении указанного участка, имеют право в течение тридцати дней со дня опубликования извещения, подавать заявление о намерении участвовать в аукционе на право заключения договора аренды такого земельного участка возможно в будние дни с 09:00 до 18:00 по адресу: Республика Ингушетия, г. Назрань, ул. Муталиева, 8.

Заявления принимаются по адресу: 386101, Республика Ингушетия, г. Назрань, ул. Муталиева, 8, контактный телефон: 8(8732) 22-60-26.

Способ подачи заявлений: в виде бумажного документа непосредственно при личном обращении или в виде бумажного документа посредством почтового отправления.

Дата начала приема заявлений – 09:00, 29.03.2024 г., дата окончания приема заявлений – 18:00, 29.04.2024 г.

Россе яхъашка дакъа лоцаш, вай боксёр хургва

Гаьгенакъан Марина

19-22 шерга кхъача боксёрашта юкье дӀайихъача Москверча яхъашка, дото майдилг яькхар вай мехкарча

лакха начӀал долча боксёра Евкуранаькъан Темарлана. Цу коталона аьттув белар цунна, Россе йоккхача яхъашка дакъа лаца. Из хоам «Сердало» газетага бир республикерча боксах

йолча федераце.

«Боккха лоархам болаш хилар Темарлана цига даькхча дотув. ЦСК яхача клубагахъа волаш, 57 кийлах латгача доза-

лах ший низ дӀахьокхаш хилар боксёр.

Цунца латаш хиннар вар Москверча училище Юмавенна боксёр, цо дӀайихъар хьалхара моттиг а», - йоах тхогарча хоам.

Буро кӀалха хьалъеш латт, таханарча заман ФОК

Султиганькъан Йоакъап

Палгайчен хозача юрта Буро кӀалха хьалъеш латт физкультурно-унахӀенон гишло. Из хьалъеш я «ДегӀаахар» яхача къаман проектага гӀолла, яхаш, дийцар «Сердало» газетага мехка гишлошъяра Министерстве.

«ХӀанз укх сахъате, гишлохшоша лаьрхӀа хиннача балхах цъба дакъа йистедаьннад. 70% аьшка гом влашгӀбеллаб, лаьтганцара балхаш а даь даьхад, лардаш

чуеттай», - аьлар республикан гишлох боахаме.

Белгалдаккха дезаш да, из керда хьалъеш йола моттиг, наьха унахӀенонна чоагӀа эшаш я. Доал деча даькъ гӀа цу тайпара гишло хьалхара еш а я. Цъхьацдайолча социальни таронашта из юрт тӀехъаюсаш хиларга диллача, ФОК хьалъяр доккха совгӀат да. Цул совгӀа, наькъа юхе а я, вахара-вара атта а я.

Укхача гишло яра балхаш дӀахьош я «Экострой» ООО. Контракта мах ба 160 миллион сом. Ер шу чакхдоалаш из хьалъяр яргъя.

Некоммерческая микрокредитная компания «Фонд поддержки предпринимательства Республики Ингушетия» (далее — Организатор конкурса, Фонд, НМКК «ФППРИ») сообщает о проведении открытого конкурса аудиторских организаций в целях заключения договора на осуществление аудита НМКК «ФППРИ» (далее — Конкурс).

Предметом конкурсного отбора является право на заключение с Фондом Договора на оказание услуг по проведению аудита и анализа хозяйственной и финансовой деятельности Фонда, с целью подтверждения полноты и правильности составления бухгалтерской отчётности, улучшения основных оценочных показателей организации и выработки рекомендаций по повышению эффективности финансово-хозяйственной деятельности Фонда, а также аудита Формы 5 отчета Фонда в целях ранжирования с присвоением ранга за период с 01

января 2023 г. по 31 декабря 2023 г. на следующих обязательных условиях:

1) Начальная цена аудиторской проверки — 280 000 (двести восемьдесят тысяч) рублей за 1 год.

2) Основным критерием отбора является предполагаемая цена договора на оказание аудиторских услуг.

3) Аудит проводится в соответствии с требованиями федерального законодательства, а также стандартов аудиторской деятельности, в срок, устанавливаемый соглашением сторон.

4) Рассмотрение заявок на участие в конкурсе, отбор участников конкурса, рассмотрение и оценка конкурсных предложений, определение победителей конкурса осуществляется Конкурсной комиссией.

5) Конкурс проводится в 2 этапа: предварительный отбор участников (допуск к участию в конкурсе) и оценка конкурсных предложений.

6) По результатам оценки конкурсных предложений определяется победитель Конкурса, с которым заключается договор на оказание аудиторских услуг. Заявки на участие в Конкурсе подаются участниками Конкурса в письменной форме в запечатанном конверте и направляются Организатору конкурса с 09 часов 00 минут «25» марта 2024 г. до 14 часов 00 минут «24» апреля 2024 г. по адресу: 386001, Республика Ингушетия, г. Магас, ул. Н. С. Хрущева, 12, 3-й этаж.

Начало вскрытия конвертов с заявками на участие в Конкурсе осуществляется в 14 часов 00 минут «24» апреля 2024 г. по адресу: 386001, Республика Ингушетия, г. Магас, ул. Н. С. Хрущева 12, 3-й этаж.

Указано местное время.
Контакты: 8 938 006 9111, 8(8734) 55 07 95

Эл. почта: rfpp@inbox.ru, сайт: www.fondmagas.ru